

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khói

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

(Tuät bút chính träi)

“... Tôi cũng đäc gì i thäng vẫn chäng cao nhät cäp quäc gia, nhäng tôi bät chä mäi năm näa, thäi thä đäi thay chäc chä còn ai nhä täi mình näa. Tôi là nhà văn cäa mät thäi, thäi hät thì vẫn phäi chät, tuyän täp, toàn täp thành giäy län cho con cháu bán cần. Buän nhä !...”

1.

Năm 70 tuäi tôi bät đäu chán viät, ngäng i räa, đäc sách cũng näm, đäc đäc cä mäi läm phút chä nghäa đã loäe nhoäe, chä rõ mình đang đäc cái gì. Räi ngä. Ngä nhä chim, mät chäp mät đã tänh, tiäp täc đäc nät cái näa trang đäc đä vän cä lä mä vì chä còn nhä hä viät cái gì trong cái näa trang väa đäc. Cũng năm äy tôi đäc trao giäi thäng Hä Chí Minh vä vẫn häc nghä thuät đät 2. Mäng thì rät mäng nhäng tôi đã nhän ra ngay đây là täm bia mä sang träng cäm lên mät đäi vẫn đã täi häi phäi kät thúc. Thä là läi buän, ra vào ngän ngä cä tháng. Räi quyät đänh ra chäi ngoài Bäc, trä läi quê ngoäi là näi tôi đäng ký täng quân năm 1946, cũng là näi tôi täp täng viät nhäng bài báo kháng chiän đäu tiên in litô vào năm 1949. Nó mä đäu cho nhiäu chäc năm tiäp theo, väa là anh bä đäi väa là nhà báo nhà văn.

Cái thä xã quänh quä, täi täp, täi täm, toàn mät màu xanh và đen nhäng năm nào, giä đã biän hoá thành mät quän cäa Hà Näi hay Sài Gòn hôm nay. Läi nhä täi nhäng däy phäng näng i,

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

nhà thäp, hè häp, räp bóng nhän, mät ngäi hiän lạnh, dáng đi thông thä, thä xã nhä cái làng län, đi mät đän đäng phäi chào häi không biät bao nhiêu là ngäi vì toàn ngäi quen cä. Năm chäc năm sau, träi läi cái thä xã cäa tuäi mäi träng thành, mà là trä vä län thä ba (hai län träc cách đây đã hän hai chäc năm), cái mänh đät thân thuäc đã hoá ra xa lä. Đäp xe cä ngày chä gäp ngäi quen nào, hoäc có gäp nhäng đã là hai ông già & tuäi bäy mäi làm sao nhä läi gäng mät cäa nhau cái thäi mäi mäi tám đôi mäi. Län vä thä hai vän còn ba ngäi quen cũ, mät ngäi là Thuän, đäi tá vä häu, mät ngäi là Tùng, trung đäi phó, mät ngäi là Mä, tiäu đäi träng là nhäng cäp chä huy đäu tiên cäa tôi trong cuäc säng quân ngũ. Län này vä gäp anh Thuän, cũng là ông chä báo đäu tiên cäa tôi, anh hän tôi vài tuäi. Còn hai ngäi kia đäu mäi mät & tuäi ngoài bäy mäi cä. Đäng phä không quen, mät ngäi không quen, còn läi mät ông bän thân täi ngày đi häp, đä các thä häi hề đä ông đän häp, vän là cái khát khao cäa ngäi đã già, đã nghä häu có đäp gäp läi bän cũ, trò chuyän là chính, nhäc läi chuyän ngày xäa là chính, räi than thä, đä thä than thä, chuyän nhà chuyän näc.

Cũng buän nhä ? Chuyän ngäi già có vui bao giä, ngäi đã xong mät viäc có làm gì cũng không thä vui. Vì tôi là ngäi có gäc đäa phäng nên tänh uä có gäp và mäi ăn mät län cho phäi phép. Nhäng nhìn nhäng gäng mät quan chäc cäa tänh hôm nay mà kinh ngäc. Mät ngäi nào cũng đäy nhäng múi thät, sän säi, nói nhiäu, cäi to, läi länh tänh o, dung täc, và không bao giä nhìn thäng vào mät mình đä nói, cänh là đang nói väi mät ai khác ngäi cänh mình hoäc ngäi sau mình. Bäa säp vä Hà Näi, bí thä tänh uä läi mäi gäp, không phäi là gäp chính thäc mà là cùng ngäi ăn sáng väi ông vì ông cũng đang bän. Buäi gäp väa hình thäc väa khó chäu vì chä có ngäi lãnh đäo cäa tänh nói, nói nhäng räo hàng, mät nhìn đầu đầu, bäng nghĩ đầu đầu. Tôi chä còn nhä mät chuyän, có mät ông täng, là danh täng, ngäi đäa phäng, có đäm mät giäng hoa lä Hà Näi vä, tä tay ông träng & vän hoa cäa tänh uä vì phäi chän đúng ngày, đúng giä, cä đúng häng näa mäi đäm läi thänh väng, hänh phúc cho dân trong tänh. Thät vä sao ?

Trong mäy ngày xuäng xã väa vui väa buän. Ai cũng giàu có hän träc, näu cäm bäng näi cäm đän, täi xem tivi mäu, giä ränh thì xem phim bä. Mäi xóm đäu có cäa hàng cho thuê băng video, có gái điäm cho ngä chäu đän mùa trä bäng thäc, có cä bäc, có hút thuäc phiän và chäch heroin, thành phä có gì & làng quê đäu có, cä hay län đä, đä nhiäu hän hay.

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguy&#n Kh&#i

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

Tôi về quê xã, xã cho tôi ở nhà một anh bạn tá, lúc rảnh rỗi tôi chuyên gì anh cũng bỏ không biết. Xã ba ngày, đúng ngày, bạn không ai tiếp cận. Có một buổi tối có một anh chàng to béo đến chơi với gia đình, cả về lên chơi nhà chơi ăn nói thò a gò i, bỏ đi u khúm núm. Anh ta ngồi trên ghế sofa, hai chân xoắn cẳng, hai bàn tay đặt lên bệ, nói hỏi trống không, thò thò ngửa a một nhìn tôi nhún nhún không hỏi gì, chào cũng không, một nhìn còng còng, mà hỏi chỉ đáng tuổi con tuổi cháu. Tôi cứ nghĩ tay này hẳn là dân buôn bán ở thành phố có hàng gì về anh chơi nhà, đi qua chơi lúc rảnh rỗi. Nhưng anh bạn tá lại bảo đó là ông chủ tịch xã. Lại một ngày c nhiên nữa!

Mấy ngày sau lại về quê xã thu về phía bắc thành phố. Cách đây đã ba chục năm tôi đã đi đi về về xã đó khám phá một năm để viết về một anh chủ tịch xã của tôi ba mươi tuổi trong cái thời có cao trào lập học lập tác xã nông nghiệp. Người chủ tịch phố huyện kẻ liến xã bắt người gặp người quen cũ cả mấy chục năm trước. Hôm gặp ông này đã ngoài sáu chục tuổi, có cả hiều chụp ảnh ngay phố, to béo, rảnh rảnh, chuyên gì cũng biết, lại biết cách thu tiền về quê về cái biết cả mình một cách sống đàng, thảnh thơi, nghe chuyên mà thảnh thơi chính mình cũng được chơi kiêu. Nhà vắng mà gặp được một người như thế là có thể nghĩ ngay một cuốn sách sống viết, viết cũng nhanh thôi, vì một về liến đã sống sàng. Bao nhiêu chuyên vui vẻ, buồn bã cả chuyên đi bắt thỏ được được bù quá hiều hiều nhân một người gặp lại người quen cũ. Đang một người khách khách liến về quê ông xã nhún nhún vô pháp đấm, đi một buổi có thảnh thơi công an xã theo một buổi, về là người hỏi người dân về là người về. Chủ được trò chuyên về người đã được xã giới thiệu và ăn người tôi nhà ông bí tịch xã. Nhưng tôi đâu có chịu thua hoàn toàn. Xuống cái xã bắt gặp liến thì tôi chơi về dân, viết về một ông nông dân bắt giới hành, được bên bè khen là rất khá. Về cái xã được chỉ chu chuyên quá một tôi viết được cái bút ký “Một tôi một cuốn sách”.

Sang tuổi 70, một hiều để được cả con người để u chơi, để u kém, riêng cái chuyên viết lách cả a tôi về người được phong để gặp nhún nhún xã, về về rất nhanh, riêng cái nhìn thì trào lập nhún nhún hiều, người nhún nhún hiều. Nó là thế hiều về thảnh thơi ngắt chứt ra thảnh thơi bên mấy năm được làm người.

2.

Tôi là một đứa trẻ khi bước vào đời có nhu cầu đi xuống thua thiệt nhưng tôi đã biết níu chặt lấy thời thời mà leo dần lên. Tôi nói thời chế phôi vì cái thói cũ hời, thời này có mấy ai thích nói mình thành tài là như cách mạng. Nhưng có nhu cầu người đi xuống cách mạng ôm hôn vào lòng nâng niu, vỗ vỗ mà vỗ không nên người thì sao? Là vì họ còn thời xuống mất yêu tự nhiên, thời xuống cái đó đâu họ có đi xuống bước trên thềm đời, không nâng người đi xuống mất đi và không ra con người tự tại. Mà tôi thì có, có đời thảnh thơi. Ý là cái tính hài hước bỡ ngỡ sinh, trẻ con hốt là biết gì về mình, theo dõi từng người đi đi, từng câu nói của chính mình bằng cái nhìn của người khác và nghiêm khắc của bản thân. Sau mình đi xuống người, tôi cũng hay nhìn ra cái khía cạnh buồn cười của người khác đâu họ xuất hiện dưới cái vẻ trang trọng đời nào. Cái buồn cười là cái trái ngược trong cùng một người, không vô luân nói chuyện đố đố, tên ăn cắp đồ vật đi phôi và bỏ của công, người hay ngách là tên nhếch nhếch bước nhếch. Nếu tán rỗng ra thì còn vô vàn chuyện buồn cười mà ta biết gặp người, trong một thời gian của cuộc sống. Anh đi xuống làm ra vẻ thông thái, thời nhất rất thích xuất hiện như người anh hùng, một chính khách đi xuống óc rỗng tuếch luôn tự ra uyên bác bằng những lời nói vô nghĩa. Nếu những người đó có đi xuống một chút hài hước, có khả năng tự ngắm mình trong khi đi xuống thì họ sẽ biết cách tự kiểm soát trong một giới hạn nào đó.

Muốn có cái mình không thì có không chế là chuyện buồn cười mà còn là căn bệnh không thể chữa của nhân loại. Các triết gia, giáo chủ cũng không thoát khỏi cái trò cười này. Họ muốn cho nhân loại cái gì không thể có, muốn cứu nhân loại bằng những phương tiện nhuốm nhuốm đem lại mê say tự hủy hoại mà thôi. Học thuyết xã hội hay tôn giáo khôn ngoan phôi là học thuyết má, có thể là thời này mà cũng có thể là thời khác, luôn luôn biến hoá, lấy sự biến hoá của thời thời và con người làm mục tiêu thì thời đi xuống chế nhạo. Học thuyết là do con người làm ra, một trí tuệ sáng láng như vậy nên cứ ngỡ rằng buồn cười vì nhu cầu vòng tự giác và không tự giác của thời thời, của cuộc đời. Bởi vì họ không thể là Thời xuống Đời đi biết hốt vô vàn nguyên nhân những tác động qua lại, uốn éo, bắt người của nó đi xuống đời mà sự vật thì những thay đổi rất nhỏ, không mấy ai chú ý, cuối cùng là những biến thiên của nó. Chỉ có học thuyết nào dự đoán đúng những gì sẽ xảy ra trong tương lai và cũng chế nhạo dự đoán đi xuống cái kết của của nhu cầu sự việc đang xảy ra trong hiện tại. Mọi lý lẽ tiên tri đi xuống có tính mê sảng, đi xuống chế nhạo.

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

thanh xuân để tin vào những lý tưởng tiên tri, và già nhìn lại cái tài sản tinh thần thâu góp mất đi chỉ là mất cái kho chứa để tiếp nham chúng có mất chút giá trị gì.

3.

Tính hài hước là cái thế mà người cộng sản ghét nhất vì nó có thể biến mọi chuyện thiêng liêng thành trò cười. Mất thế này không thể chúng mình sống đúng đắn của nó trong thế kỷ thì trước sau sống biến thành tôn giáo. Vì tôn giáo là niềm tin, là thói quen, là tập quán, là vâng phục, là thế giới này chỉ có một chân lý, người viết nó, để quá nhiều câu hỏi và nó chỉ là kẻ phẫn nộ, phải bắt trước xu hướng cộng đồng, phải bắt cách ly, bắt người tù để tránh mọi sự truy vấn nghiêm có thế.

Humor thuyết xã hội đã phải đi tới tôn giáo để tồn tại thì mọi thế tục và nó đều là thiêng liêng. Lãnh tụ thành thần thánh, lại nói bài viết của họ thành kinh điển, cuộc sống cá nhân và xã hội của họ để ý tiếp những chuyện phi thường. Hình ảnh của Lenin và Stalin, của Mao Trạch Đông và Kim Nhật Thành và lại nói của các vị này bao trùm lên toàn bộ cuộc sống tinh thần của các quốc gia họ cấm quy định, làm gì, nói gì, nghĩ gì đều không thoát ra khỏi cái bóng che phủ. Bài hát và lãnh tụ trang nghiêm như thánh ca, người hát có dáng điệu sùng bái như tín đồ. Cái thế giới cá nhân của các công dân đã bắt đầu cháy, đã thành tro bụi và tan biến trong những khói của đống đài. Trong không khí ngùn ngụt lửa cháy cùng với tiếng sóng hoan hô khi gần khi xa không lúc nào dứt, và những người người làm việc bằng trí tuệ sẽ tìm đâu ra mất kho tàng tri thức yên tĩnh và để suy nghĩ về những công trình mất đi của riêng mình. Người cộng sản sẽ không bao giờ hiểu được cách làm việc cá nhân, đôn đốc, xa rời quần chúng, xa rời các phong trào cách mạng có tính đến những nhà trí thức thế m đểm “tuyệt đối người sẽ” này. Phải có một họ bắt những các

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguy&#n Kh&#i

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

chuy&#n đi th&#c t&, b&#ng các l&#p h&#c chính tr&# ng&#n ho&#c dài ngày, và b&#ng c&# nh&#ng l&#n đ&# c g&#p g&# thân m&#t v&#i lãnh t&# đ&# có thêm lòng tin vào nh&#ng lý do ph&#i t&# ph&# đ&#nh, đ&# kh&#ng đ&#nh s&# nghi&#p vĩ đ&#i c&#a qu&#n chúng. Ph&#i b&# h&#n nh&#ng t&# t&#ng tri&#t h&#c và th&# gi&#i quan phù h&#p v&#i cách nghĩ, cách nhìn, cách đánh giá c&#a riêng mình, đã đ&#c ch&#ng minh qua nh&#ng tr&#i nghi&#p c&#a b&#n thân đ&# nh&#p vào dòng t&# t&#ng chính th&#ng, cái tri&#t h&#c chính th&#ng, cách nhìn nh&#n và đánh giá chính th&#ng, xét cho cùng ch&# liên quan bao nhiêu t&#i cái tâm s&# đang &#p &, t&#i nh&#ng đ&#u c&#n ph&#i vi&#t, và trên h&#t, máu th&#t h&#n h&#t là nh&#ng phát hi&#n đ&#c đ&#o c&#a riêng mình trong l&#ch s&, trong văn hoá, trong nhân sinh. M&#t nh&#ng cái đó thì còn s&#ng tí&#p làm gì, còn vi&#t tí&#p làm gì nên m&#t s&# đã ph&#i đ&#i ngh&, b&# ngh&# sáng t&#o sang ngh&# c&#o gi&#y, làm m&#t anh công ch&#c hi&#n lành, m&#u m&#c, v&#a có quy&#n v&#a có l&#i.

Cái danh cái l&#i cũng có s&#c quy&#n r&#ng&#i ta l&#m, qua nhi&#u năm tháng nó đã tr&# thành ý nghĩa quan tr&#ng nh&#t đ&# s&#ng, s&#ng v&#i v&# con, v&#i b&#n bè, v&#i xóm làng, v&#i xã h&#i. Còn m&#t s&# nh&# vì không làm ngh&# gì khác ngoài cái ngh&# văn ch&#ng nên đã đ&#u quân v&# các nhà xu&#t b&#n, tu&#n báo, t&#p chí tí&#p t&#c làm ngh&# nh&#ng ph&#i vi&#t trong khuôn phép đã quy đ&#nh, cũng có đôi lúc đã t&# buông th&# theo nh&#ng c&#m xúc t&# nhiên ho&#c b&#t ch&#t b&# mê ho&#c b&#i nh&#ng hình t&#ng ngh&# thu&#t quá đ&#p đã tr&# thành nh&#ng n&#n nhân oan u&#ng c&#a nhi&#u v&# án văn t&, nghĩ l&#i mà tí&#c cho nhi&#u ng&#&#i, m&#ng m&# nhi&#u thì tài năng cũng nhi&#u đ&#u b&# thui ch&#t ngay t&# nh&#ng năm còn tr&#.

4.

Trong su&#t ba ch&#c năm chi&#n tranh, m&#i ng&#&#i Vi&#t Nam đã quên h&#n nh&#ng nhu c&#u v&#t ch&#t và tinh th&#n c&#a riêng mình đ&# đ&#c cùng s&#ng nh&# m&#i ng&#&#i, cùng c&#m nghĩ nh&# m&#i ng&#&#i, s&#ng cùng s&#ng ch&#t cùng ch&#t. H&#c thuy&#t Mác và vai trò lãnh đ&#o c&#a Đ&#ng C&#ng S&#n đ&#c tôn vinh đ&#n tuy&#t đ&#i. Vì s&# ph&#n cá nhân g&#n li&#n v&#i t&#p th&# v&#i dân t&#c, trùng h&#p khít khao v&#i các m&#c tiêu chính tr&# c&#a đ&#ng c&#m quy&#n và nh&#ng tham v&#ng c&#a ng&#&#i lãnh đ&#o.

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguy&#n Kh&#i

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

Nh&#ng c&# m&#y th&# h&# cùng tham gia chi&#n tranh, s&#ng trong m&#t môi tr&#ng xã h&#i, chính tr&# c&#a m&#t đ&#t n&#c đang có chi&#n tranh cũng là m&#t tai ho&# khôn l&#ng. Trong chi&#n tranh t&#p th&# g&#t ph&#t cá th&# sang m&#t bên, có th&# gi&#m đ&#p lên nó cũng ch&# m&#t mát gì, vì chi&#n tranh đòi h&#i s&# nh&#t trí, c&#n s&# ra l&#nh đúng lúc c&#a nhi&#u cái đ&#u ch&# không có th&#i gian bàn lu&#n, sai đúng có s&# tham gia c&#a nhi&#u cái đ&#u. V&# l&#i n&#u ng&#i lãnh đ&#o tính toán sai l&#p t&#c s&# b&# đ&#i ph&#ng tr&#ng ph&#t ngay, không s&#m t&#nh ng&# thì c&# s&# nghi&#p có th&# b&# đ&# v&#. Đ&#n th&#i hoà bình thì ch&# còn dân chúng đ&#i m&#t v&#i chính quy&#n, quy&#n l&#i khác nhau, nguy&#n v&#ng khác nhau, có trăm ngàn th&# khác nhau trong m&#t c&#ng đ&#ng : dân t&#c, tôn giáo, văn hoá, đi&#u ki&#n s&#ng... trong m&#t th&#i gian dài t&#m quên đi, t&#m gác l&#i đ&# lo vi&#c l&#n, lúc này nh&#t lo&#t tr&#i d&#y, đòi h&#i và m&#i cá nhân đ&#u th&#y cái mình đòi là quan tr&#ng nh&#t, b&#c thi&#t nh&#t.

Đ&#c l&#p có r&#i, t&# do có r&#i, v&#y cái h&#nh phúc c&#a m&#i chúng tôi nhà n&#c đ&#nh quên sao ? Nh&#ng ng&#i dân ph&#i tìm ra c&# h&#i nào đ&# nói, đ&#n ch&# nào đ&# nói, dùng ph&#ng ti&#n gì đ&# nói. Nói v&#i t&# ch&#c, v&#i các đoàn th&# mình là m&#t h&#i viên, không ai nghe c&#. Nói trên báo chí không báo nào dám đăng. Vi&#t k&# sách, th&#nh nguy&#n g&#i lên các c&#p có th&#m quy&#n thì ch&# bao gi&# nh&#n đ&#c tr&# l&#i. V&#y ph&#i làm gì nh&# ? Làm lo&#n không dám, bi&#u tình đúng pháp lu&#t cũng ch&#a có ti&#n l&#. Ng&#i đ&#ng đ&#n b&#c l&# s&# không b&#ng lòng c&#a mình t&#i các cu&#c h&#p l&#p t&#c b&# nh&#ng k&# c&# h&#i tr&#n áp t&#c thì, b&# c&# quan an ninh ghi vào s&# đen, thẳng ch&#c nên l&#ng t&# nay không th&#, ch&# còn đ&#i ngày v&# h&#u thôi. Nh&#ng dân chúng v&#n có cách x&# n&#i b&#t bình c&#a h&# b&#ng cách sáng t&#o ra nhi&#u chuy&#n ti&#u lâm chính tr&#.

Trong c&# n&#c không đâu có nhi&#u chuy&#n ti&#u lâm b&#ng Hà N&#i vì nó là th&# đô hành chính, m&#i chuy&#n cung đình v&#a th&#t v&#a gi&# tràn g&#p các quán cà phê m&#i ngày. Không ra đ&#c báo vi&#t thì làm báo m&#m v&#y, l&#i nói bay đi l&#y đâu làm b&#ng, t&#ng nh&# vô h&#i mà h&#i vô k&#. Vì nó s&# thành đ&# lu&#n, không ai b&#t giam đ&#c đ&# lu&#n, gi&#t đ&#c đ&# lu&#n, cái đ&# lu&#n h&#n t&#p, vô s&# c&# m&# r&#ng mãi ra, bao trùm m&#i vi&#c m&#i ng&#i tr&# thành m&#t b&#ng m&#i đ&# đ&#t ra các tiêu chu&#n s&#ng cho m&#t th&#i. Cái tiêu chu&#n m&#i có tên g&#i là “m&#c k&# nó”. Nó là ng&#i khác, là nhà n&#c, là b&#t c&# ai, b&#t c&# vi&#c gì không có quan h&# tr&#c ti&#p t&#i các l&#i ích cá nhân mình. Cái cá th&#

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

sau mất thời gian dài nhäp vào cái täp thä đã tä tách ra khỏi nó để tìm lại mình. Nhưng cách tìm lại ý thức thuäc về phía tiêu cực của con người, lấy lại ích bản thân làm mục tiêu nên không tỏ ra được sự thăng hoa, sự tự do chân chính, là môi trường cho mọi sáng tạo để đi đến, và thậm chí tính cá nhân và thậm chí tính thời đại ý thức tự tin phong của nó.

Ở đây tôi muốn nói thêm, tự do được nuôi dưỡng tự nhiên trong môi trường dân chủ là tự do của công hiän, còn tự do và thoát ách chuyên chế thäng có tính phá hoại, trở thù, để bù lại những năm tháng bị täc đät. Có so sánh với tự do của một xã hội dân chủ nhiều trăm năm như Hoa Kỳ và tự do và giành được của nước Nga Xô Viết là dễ rõ. Vì nó không được chú trọng, không được giáo dục, mọi bản năng của con người được xoäng ra như một loạt sự gây hän loạn cho công chúng, nhiều hơn là xây dựng. Dân chủ và tự do phải có thời gian để làm quen, để học cách sống và biết, phân định ranh giới giữa cá nhân và công chúng. Thành pháp luật, thành tập quán mọi người có thể đem hoa kết trái được.

5.

Mất một số các bản tâm lý, rồi bản nô dịch, dân chúng thành nô lệ không được pháp luật che chở, làm người cũng khó nói gì về ý thức cá nhân trong mọi con người. Ý thức cá nhân là ý thức về cái riêng biệt của mình, về cái có thể công hiän của mình cho công chúng không gì công về mọi người ai do có một cách cảm nhận riêng, một cách suy nghĩ riêng, tự đó...

Nhưng cái giá trị cá nhân chúng được nhìn nhận, được tôn vinh ở những xã hội tự do,

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyán Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

các mái quan hß gißa ngßi vßi ngßi tßng đßi tß đßp. ß xã hßi tß bßn mà chúng ta vßn có thành kíßn là rßt xß xa lßi thßng hay cho nhßng tíßng kêu cßu, bßo vß nhßng giá trß truyßn thßng cßa cá nhân, vì đßng tíßn đang làm mßt phßm giá cßa con ngßi, phá vß nßn tßng đßo đßc, làm rßi loßn các mái quan hß xã hßi. Con ngßi đßc sßng no đß, trong tíßn nghi mà vßn đßi đßch vßi nó, mußn thoát ly khßi nó vì không đßc thoß mãn nhßng nhu cßu vß tinh thßn. Ta hay lßy nhßng chuyßn đó đß làm chßng mßt cách hß hß cho sß tha hoá cßa con ngßi sßng đßi chß đß tß bßn. Vßy các công dân cßa chß đß xã hßi chß nghĩa thì sao ? Chß có ai kêu ca gì. Nhà văn là ngßi có trách nhißm chăm lo cußc sßng tinh thßn cßa đßng loßi cũng không kêu. Có mßt nhà văn Nga vißt cußn sách Ngßi ta không chß sßng bßng bánh mì bß cß gißi vẫn nghß Liên Xô phê phán. Ông đã vißt sai vì các nßc xã hßi chß nghĩa rßt coi trßng cußc sßng tinh thßn cßa các công dân. Hß đßc sách rßt nhißu, trên xe đßn, xe buýt, trong công viên, đßng xßp hàng tßng dß dài mua thßc phẩm, mua vé xem vũ kßch, nghe âm nhßc hß đßu mß sách đßc rßt chăm chú, tßng đßu nhß cußc sßng đích thßc cßa hß là ß các trang sách. Chß có nhßng giây phút chìm đßm trong sß đßc hß mßi có cß hßi ngßm nghĩ vß thân phßn cßa mình, cßa đßng loßi, tìm lßi cái bßn gßc cá nhßn đang lßu lßc ß mßt góc khußt nào đó cßa riêng mình. Rßi khßi trang sách là rßi ngay vào vòng quay cßa trăm ngàn công vißc chß có nghĩa lý gì ngoài sß mßu sinh đß tßn tßi. Nhßng ngày nghß, nhßng giß tßm gißi là rßnh rßi hß cũng không đßc ngßi mßt mình, ngßm nghĩ mßt mình, có bao nhiêu bußi lß kß nißm lßn nhß, nhßng phong trao cam kßt thi đua và vô vßn cußc hßp cßa ngành cßa gißi đã choßn hßt phßn thßi gian còn sót lßi...

Cußc sßng tßp thß đã nhßn chìm cußc sßng cá nhân, cußc sßng trong chißn tranh đã xoá nhòa mßi thói quen cßa cußc sßng thßi bình. Lúc nào cũng có kß thù rình rßp đßu đó đß tìm cß lßt đß chß đß bßng vũ trang, hay bßng đßn bißn hoà bình. Lúc nào cũng đßc đßng chí trong chi bß, bàn bè cß quan giám sát mßi tßng đßng và hành vi đßng ngăn chßn mßi bißu hißn cßa chß nghĩa cá nhân cßa mßi thành viên. Lúc nào cũng phßi đß phòng, phßi đß cao cßnh giác cách mßng, không tin cßy bßt cß ai, kß cß bßn bè. Chß có mßt đßu u lß, là trong hoàn cßnh sßng không có mßt tí tß do nào cho cá nhân mà chúng tôi vßn sßng đßc, lßi còn vißt vẫn làm thß đßc !

6.

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyán Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

Sußt 80 năm sßng dßi ách đô hß cßa Pháp, chúng ta vßn đßt đßc nhßng viên gßch đßu tiên cho nßn văn xuôi Vißt Nam. Nhßng truyßn ngßn, tißu thuyßt, phóng sß, tuß bút cßa thßi ißy đßc in trên các tußn báo hoßc xußt bßn thành sách nay đßc lßi vßn thích thú, vßn làm ta cßm đßng. Nhißu truyßn đßc tß tußi niên thißu vßn ám ßnh ta tßi tßn lúc tußi già, và mßt loßt các nhà thß, nhà phê bình văn hßc cßa cái thßi gßi là thußc đßa đã trß thành nhßng tên tußi lßn tßn tßi mãi mãi trong lòng nhißu thß hß bßn đßc. Làm thân nô lß mà vßn trßi lên thành nhßng tài năng lßn là sao ?

Không chß trong văn chßng mà còn cß trong mß thußt, trong kßch nghß. Không chß trong văn nghß mà trong cß khoa hßc, giáo dßc, trong kinh doanh theo kißu tß bßn và trong nhißu nghß truyßn thßng. Tßt cß đßu đßc bßt đßu tß nhßng năm đßu thß kß, đßc phát sáng, đßc bßc lß mßnh mß các tài năng cá nhân và hß đß trß thành ngß iß khai sáng, ngß iß mß đßng, thành tß nghß, không chß có tài lßn mà còn có đßc lßn, là nhßng nhân cách kißu mßu cho con cháu, cho gißng nòi, đßu là chuyßn có thßt cß, không thß bßp méo hoßc bác bß. Mà gißi thích vß nó cũng rßt đßn gißn. Chß đß tß bßn cßa Pháp và Châu Âu tißn bß hßn, văn minh hßn chß đß phong kißn tßp quyßn cßa Châu Á tßi vài thß kß, là khoßng cách gißa hai thßi đßi, nói nhß cß Phan Chu Trinh. Thßi Pháp thußc bßn thßc dân chß cßm, bß tù, xß bßn nhßng ngß iß dám chßng đßi nó, trßc hßt là nhßng ngß iß cßng sßn. Cußc sßng cßa dân chúng vßn lßm than nhß thßi xßa, nhß thßi phong kißn, khß nhßt vßn là nông dân, nhßng xã hßi có thêm nhißu nghß mßi do công cußc khai thác tài nguyên ß thußc đßa, hình thành đßn nßn kinh tß tß bßn chß nghßa, có đô thß và các trung tâm buôn bán, có các đßng lßn xuyên qußc gia và liên tßnh, có cßu cßng và đßng sßt, có báo hàng ngày, có tußn báo và tßp chí. Tißng nói cßa công chúng sau nhißu thß kß câm bßt đã đßc cßt lên bày tß thân phßn và nguyßn vßng cßa mình, đßu còn yßu ßt nhßng đã gây đßc tißng vang trong cß nßc.

Đßu xã hßi phát trißn mßt cách nhem nhußc, đau đßn nhßng vßn hßn cái thßi tù mù, tßi tâm cßa thßi phong kißn. Thßi thß là vß tß lßnh tßi cao, không có hßc thuyßt nào, mßt thiên tài chính trß nào dám chßng lßi nhßng mßnh lßnh cßa nó. Dám chßng lßi nó hßc thuyßt sß tiêu tan, các chính khách thì thân bßi danh lißt. Chß đß thßc dân tuy tàn bßo nhßng nó là sßn phßm cßa thßi đßi này nên nó vßn có khß năng ßm cßy nhißu nhân tß tích cßc, có giá trß bßn vßng cho nhßng xß sß nó đô hß. Còn nhßng vßng trißu phong kißn đßu đßc cai trß bßi các bßc minh quân thánh trí vßn là nhßng xã hßi hß lßu và thußc vß quá khß. Tài gißi nhß Khang Hy, Càn Long nßu còn

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguy&#n Kh&#i

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

trở vì Trung Quốc có sự cải thiện kinh tế 19 mà không chịu thay đổi thể chế đã quá cũ kỹ thì vẫn còn thua, có khi còn thua hơn vì lòng kiêu hãnh bành trướng của họ. Cách thức xã hội của giai cấp tư sản dù có xa xôi tới đâu cũng vẫn tỏ ra ưu việt hơn môi trường tự do và dân chủ hơn, mở ra những cơ hội mới cho sự phát triển tài năng của mỗi cá nhân và của cả cộng đồng.

Lịch sử thêm một ví dụ về những người Nga trong non đất nước qua. Dù là chế độ Xô Viết, người dân Nga được nhà nước chăm lo hoàn toàn từ khi sinh đẻ khi chết, những họ vẫn không thích, vẫn thấy ngột ngạt vì đó là cuộc sống không phải lo nghĩ của một trung, con người bị đánh số, bị xếp theo khuôn, theo hàng, chế độ nhìn thấy đám đông chế độ không thể nhìn ra từng con người riêng biệt, kẻ cò trong trật tự và văn chương. Còn thể chế này là một xã hội mà mọi người nỗ lực, người người chen nhau, tranh chấp nhau vì những tham vọng không được kìm nén, kẻ cướp bóc cũ bóc lột, kẻ cướp bóc mới cướp bóc hình thành, mọi sự đều phụ thuộc vào quyền lực, quân lực, quân lực... Những người xem ra chế độ có mọi ai than thở về hiện trạng hiện tại, họ cảm thấy thoải mái, bằng lòng với cuộc sống đầy bất trắc của họ vì họ đều ưu tiên họ được làm cách sống của mình, họ thua thiệt mình gánh chịu, cũng là họ đều bị nhốt ra cái “bên ngoài đời mới” của chính họ.

7.

Bất cứ nhà nước nào lịch sử học thuyết xã hội học tôn giáo thay cho hiện pháp thì trước sau sự chuyển đổi thành nhà nước chuyên chế. Vì trong hàng triệu công dân sẽ có nhiều nhóm người không cùng lòng tin, không cùng tín ngưỡng với nhà cầm quyền. Họ trở thành những cộng đồng đáng ghét, sự phân biệt đối xử, trước hết là một quy định tự do tư tưởng, tự do ngôn luận, tự do xuất bản. Đó là nói về tình hình trí thức. Còn những người làm các nghề khác, chế độ đáng gì đến sách vở cũng sẽ cảm thấy bị tước đoạt nhiều quyền tự do, những quy định tự do là chế độ cách sống của riêng mình chế độ hơn.

Đã được quyán vät täng tät nhiên sä được quyán cä vä cách säng, vì mäi häc thuyät đäu cä phän đäo lý cäa nó, nó cän tiêu chuän làm ngäng i đã đäng lý täng hoäa cäa nó đä làm khuôn mäu cho tu sĩ và tín đä. Tôi có mät bà cä säng ä Hà Näi suät thäi Pháp täm chiäm, là dân cũ cäa Hà Näi, sau này giäi phóng đäng cä mät năm, bà than thä väi tôi, nghĩ räng säng väi cách mäng thì đä mà hoäa ra rät khó. Bà bäo chính phä gäi viäc län không lo toàn lo viäc vät, tä cách ăn mäc, cách yêu đäng, cách nuôi däy con cái là nhäng viäc ngäng i dân tä biät cách lo, tä biät cách häc, lo không näi thì đã có đä luän xã häi lo giùm, tä cä täi nay vän thä mà. Läi nói vä nhäng tín đä trung thành cäa chä nghĩa Mác, nhäng chiän sä theo cách mäng tä thuä mäi läp näc là đäm vän nghä sä chúng tôi cũng “säng không đä” trong sä viät lách. Viät đúng luät lä thì chä có hai chä đä: cäm thù và hy sinh. Cũng chä có ba loäi ngäng i đäng cä tôn vinh: công, nông, binh. Cái thä giäi mệnh mäng, nhiäu mäu säc ngày mät thu häp và chä có hai mäu: đä là quân ta, đen là quân đäch.

Văn chäng cách mäng thoät đäu cũng lä so väi văn chäng thäi träc nên đäng bän đäng trä hoan nghän. Nhäng cä phäi đäng mäi mät vài đä tài quen thuäc, mät vài loäi ngäng i quen thuäc và nhäng tâm träng rät quen thuäc ngay nhäng bän đäng trung thành cũng phäi chán. Chính chúng tôi cũng tä chán mình. Tài đã kém läi bä bó chät tä đäu täi chân, xoay täi xoay lui cũng chä có mät vòng quay, ú ä mät cách nói, càng viät càng nhäm cũng là phäi. Mät nän vän nghä phäi phäc vä chính trä (mà chính trä thì säm näng chiäu mäa) là đã mät mät näa tä do räi, läi phäi phäc chính trä theo nghĩa các chä träng, chính sách cäa täng thäi kä thì còn gì là tä do näa. äy là chäa nói mäi cäp cäm quyán läi có nhäng yêu cäu riêng, nhäng cách đäi xä riêng, lúc nhu lúc cäng, cái thäng nghä sĩ chä còn biät läi nào mà län. Văn chäng đã đäng nông näi äy mà vän có giäi thäng quäc gia, nhäng nhäng tác phäm đäng giäi thäng Lenin, Stalin liäu có còn cuän nào đäng ngäng i Nga hôm nay muän đäng läi.

Tôi cũng đäng giäi thäng vän chäng cao nhät cäp quäc gia, nhäng tôi biät chä mäi năm näa, thäi thä đäi thay chä cä còn ai nhä täi mình näa. Tôi là nhà văn cäa mät thäi, thäi hät thì vän phäi chät, tuyän täp, toàn täp thành giäy län cho con cháu bán cần. Buän nhä! Nghĩ läi cũng chä có gì phäi buän, con ngäng i vän säng trong nhäng chiäu kích häu hän läi mä täng nhäng giä do con ngäng i làm ra sä thuäc vä vän viän, có hoä rä! Tät nhiên vän có nhiäu công trän cäa trí

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

tuá thuá c vá cái bát tá nháng là cáa các thiên tài. Vái bá não con sâu cái kiến, ngá c nhìn nháng cái đáu kháng lá y làm gì cho thêm buán ra. Hãy viát nháng gì trong cái tám nhìn tám nghĩ cáa con sâu cái kiến váy. Mát cách nghĩ thiáu “tá hào dân tác” nháng chác chán là mát cách nghĩ đúng. Đã táng có nháng quác gia táng nghĩ táng viát rát tá hào, rát kiêu hánh ráng dân tác há đã sái bá c trác nhân loái cá trăm năm, sáp chám tay vào cánh cáa thiên đáng rái! Mà rái sao nhá? Là nhá mái chúng (ta) đáu đã đá c cháng kiến trong suát máy chác năm nay đáy!

8.

Nhà văn Dá Hoa, mát cây bút đang nái cáa văn đàn Trung Quác, trong lái cuái sách cáa tiáu thuyát Huynh đá (NXB Công an Nhân dân, 2006), ông có viát đái ý, trong lách sá thá giái tá thái Trung Cá đán thái hián đái phái trái qua 400 năm. Còn ở Trung Quác tá thái cách máng văn hoá, cá đát ná c chìm sâu trong bóng đêm trung cá vái thái báy giá vái bao nhiêu thay đái đán chóng mát đát ná c Trung Hoa nhanh chóng bá c vào đái ngũ các đái gia cáa G8. Cái khoáng cách vái vái giáa hai thái đái y đã đá c rút gán trong có 40 năm.

Ráng hay thì thát là hay nán chá nhìn vào toàn các, vào cá dân tác. Nháng náu nhìn vào táng cá nhân, nháng cá nhân không đá c chuán bá tá căn cá trong lách sá, trong văn hoá, trong truyán tháng và nhát là trong nhân cách làm ngá i thì cái rút gán trong mái cá nhân sá đán tái đâu? Theo ý tôi là các cá nhân y sá rát đá bá GáY khi gáp phái sóng to gió lán. Vì cái lỗi cáa nó cháa đá cáng, cháa đá bán, cháa đá nháng tá chát vá di truyán, vá giáo đá c (rát cán có thái gian) đá áng phó háu hiáu vái nháng thay đái quá nhanh cáa môi tráng sáng. Các nhà cách máng tháng chá nghĩ tái mác tiêu và nháng con đáng ngán nhát nhanh nhát đát đá c mác tiêu, bát cháp các công dân cáa há báng lòng hay không báng lòng. Và há lái tin mát cách ngây thá, mát cách tá hái ráng cá ép là đá c, cá đáy tái báng các phong trào cách máng cáa quán chúng là đá c, trác lá sau sá quen đán. Nháng các cá nhân cũng là lòng ngá i không thuán thì mái chá tráng đáu hay đán máy sám muán cũng bá ão thái, chá đá lái mát đáu vát tích các

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyán Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

nào. Và càng lạ hơn là những tờ chít kinh tế được xem là lá cờ đỏ, là phần đáng giá của một thời kỳ vĩ đại có muôn vàn cống hiến đã tái sinh và xem ra còn tồn tại rất lâu dài.

Trong những năm 90 của thế kỷ 20 những vị lão thành cách mạng Việt Nam lấy làm kinh ngạc và đau đớn trước sự tiêu vong quá nhanh của một siêu cường mà chân móng của nó đã ăn sâu trong mảnh đất Nga non trẻ thế kỷ. Thốt ra toà lâu đài kiêu hãnh của thế kỷ lại lấy không hề có chân móng. Nó được xây trên cát. Mọi thay đổi lớn đều dựa vào phong trào quần chúng được hình thành, được vận động cho bằng có tuyên truyền cho không thể nguỵ nặc thể thân. Tất cả đều phụ thuộc ép buộc, đều phụ thuộc dàn xếp, và phụ thuộc có các đội viên chuyên nghiệp trình diễn theo một kịch bản được nhất định. Có hai nhà văn lớn của Châu Âu đều được mời xem màn diễn vĩ đại xã hội lý tưởng do người cộng sản lãnh đạo. Ông Romain Rolland thì khen không hết lời, còn ông André Gide thì chê tởm đều đặn của cuộc đời. Vì một ông chỉ nhìn có cái mặt tiền, cái thế đứng, còn ông cũng thấy dân chúng ca hát, nhảy múa và vẫy cờ, vẫy hoa. Còn một ông lại chỉ quan sát cái sân sau của chế độ và thân phận của những cá nhân ông có dịp tiếp xúc. Đám đông thối nát cho ta cái cảm giác sai vì họ không thể gì được tính được lập trong tình cảm và phán xét. Còn cá nhân thì cái thân phận riêng của họ bao giờ cũng thuộc về nhân loại hôm nay và mai sau.

Một xã hội mà công dân không được quy định sự sống chết, nói chết, nhà văn cũng không được quy định bất cứ chủ tâm sự riêng tư của mình trên trang giấy là một xã hội không có chân móng. Các quốc gia cùng sống với nhau trong một liên bang, gọi nhau là anh em là đáng chí, nhìn ngoài thế kỷ sống cũng yên ấm vui vẻ. Vẻ đẹp mà khi họ chia tay nhau cũng đáng đáng. Và ngay lập tức họ nhún ra những mũi lợi trên đất nước mình đã bằng lòng với anh em ruột thịt chia sẻ trong một cuộc đời chắc không công bằng. Thế là bắt đầu những cuộc tranh chấp các đường biên giới, đã có lúc phụ thuộc dùng đến xe tăng, đến bác sĩ nói chuyện. Rồi tranh chấp đường biên giới và các mỏ dầu, các căn cứ quân sự và các vùng biển có tầm đi. Khi M và NATO muốn đặt căn cứ quân sự trên đất nước họ, nhân danh chúng ta không bằng họ gọi đến liên bang để M là đội trưởng của những Nga anh em. Yêu M là tất nhiên vì M sẽ rót tiền vào những cái kết quả của họ. Ghét Nga cũng là lẽ đương nhiên vì xưa kia anh bắt nạt tôi, làm ách tôi, xem tôi như chó hú, như thú cưỡi, bây giờ chính là lúc tôi có quyền trả thù. Lúc giận nhau thì nghĩ nông cạn thế, còn bình tĩnh lại thì giữa các nước cộng hoà trong liên bang Xô Viết (cũ) vẫn có sự ràng buộc tự nhiên và máu thịt trong lịch sử vì họ đã là những người một nhà non trẻ thế kỷ, đã cùng nhau sống chết chung hiểm hoạn phát xít để bảo vệ sự tồn tại của Liên bang cũng như của các nước cộng hoà. Lại đã cùng nhau sinh con đẻ cái, đã pha trộn ngôn ngữ, văn hoá và kỹ niệm. Bây giờ mỗi quốc gia và được trở lại là chính mình, và có phần đóng góp thêm của các nền văn hoá lân cận, bản

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

bè, giàu có hơn trước, vẫn mình hơn trước. Rồi họ cũng sống sống với nhau như một cộng đồng của khu vực, nhưng lẽ này là tự nguyện, là do họ tự chọn một hình thức liên minh bình đẳng, dân chủ và hoàn toàn tự do. Bởi một mặt thì [ch?] xã hội nào như một dân chủ và tự do, xây một xã hội mới, một liên minh mới sẽ có may mắn tồn tại được lâu dài với sự đồng thuận của mọi người và sự hài lòng của mọi cá nhân.

9.

Hiện đây tôi có được hai cuốn sách hay. Một cuốn là Bàn Về Tự Do của Mill, một triết gia người Anh viết từ năm 1859, cách ta một thế kỷ rưỡi. Một cuốn là Tự Duy Tự Do của Phan Huy Đáng, một nhà nghiên cứu học thuyết Mác có tên tuổi ở Pháp viết về nó đây.

Khoảng mười năm nay tôi được tiếp thu thuyết không vào, của của ta, của Tàu lên Tây, của sách mới dách, mới xuất bản, của sách của các triết gia của những thế kỷ trước. Năm còn trẻ được thấy hay, bây giờ già rồi nhìn trang sách cũng đáng đáng vì nó không chịu ăn nhập vào những triết lý triết lý cá nhân của tôi, không mở ra trong tôi một cách tiếp cận mới với hiện thực, không làm bùng cháy một điều gì đang còn nằm sâu trong đáy tiềm thức khi tôi phải choàng thức chốt nhận ra một vẻ sáng tỏ mới và thoáng xuất hiện. Hai cuốn sách trên, một cuốn do bạn cho mượn, một cuốn tình cờ mua được ở nhà sách vì cái tên của một tác giả tôi vốn quan tâm. Tôi được say mê cả hai cuốn như thế và tự được được một cuốn tiếp thu thuyết hay, tất nhiên là khó được hơn tiếp thu những đã thích lẽ có triết lý triết lý bản thân những người, không hiểu được đầy đủ thì cũng hiểu được cái triết lý. Hiểu ý của bài viết này là được cảm hứng từ hai tác giả đó.

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyán Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

Năm tôi 60 tuổi, khi viết về mất bà cô đã ngoài tám chục mà còn rất minh mẫn trong cách đi nhân xữ, bà vẫn giữ được tính cách riêng mà không làm mất lòng mất ai, tôi con cháu trong nhà đến các mối quan hệ ngoài xã hội. Tôi đã viết về bà về cách sống của bà sống mà vẫn còn sáng suốt hơn bà sống biết mình biết người thì bây giờ thì ra là tôi nói về tôi đây, có hai bài về ông nhưng tôi tin là tôi sống biết được con người như thế nào tôi sống sống lâu hơn, không cần trăm tuổi, chỉ cần 90 là đủ, miễn là vẫn giữ được cái đầu bén nhạy như bây giờ, sống sàng lọc những cái khác lạ như bây giờ, kể cả sự phức tạp chính mình. Năm nay tôi đã hiểu ra mình sống rút gọn đi đâu trái tự nhiên, đâu đến đâu thì tự biết. Các cuộc cách mạng xã hội ở nước ta trong suốt ba chục năm đầu hàng cộng, đâu phải làm lợi ích đâu, tự nhiên là theo hàng khác, mà kết quả vẫn vậy a chòm vậy đây đây. Nguyên do là các nhà lãnh đạo muốn rút gọn những công việc của trăm năm thành chuyển chỉ làm trong mấy năm. Vì họ chưa hiểu được con người Việt Nam trong cuộc sống đời thường, cái cuộc sống không có chiến tranh, không có cách mạng xen vào, cái cuộc sống trôi đi lặng lẽ của muôn đời. Nghĩ rằng người Việt Nam của hôm nay đã khác người Việt Nam trước năm 1945 là mất cách nghĩ rất thiển cận, tự gây cho mình những khổ đau trong việc trừ lợi ích cho người khác làm để kiếm tiền mất xã hội dân chủ và văn minh. Mọi phong trào thi đua chỉ có ích lợi gì trong những việc của những chăm sóc những người, bệnh bệnh, biết đâu thì các cá nhân chỉ không phải là các đám đông vì những người khác hiểu, cần quyết, kèn trống, diễu văn và đáp trả, về tay và trồng hoa. Đám đông không thể được mãi mãi vì những người nghe lãnh đạo diễu thuyết. Họ luôn mong đợi được gì đó tán thưởng về nhà. Con người ở nhà vẫn cũ kỹ nhưng là người thì chỉ không phải là sự nhàn nhàn chỉ lát khi được trong đám đông.

Tôi thất vọng yêu mến, người người Phiden, mất nhà yêu nước kiên cường, mất nhân vật đã thu về về lịch sử của Cuba. Ông là một trí thức lớn, bệnh tâm giao của Máckét, nghe nói trong lúc nào cũng có một cuốn tiểu thuyết đang đọc dở. Bởi vậy tôi mới làm khi ông bước dân chúng phải được hàng ngày đọc những người nghe ông cao đàm khoát luận về mọi vấn đề. Lúc cách mạng mới thành công nói dài thì vì người dân còn đang háo hức về cuộc sống mới và các ngôn ngữ cách mạng cũng rất mới. Nhưng mất tình nhân đang yêu nhau, đang cần nhau, nói với nhau để chuyện về vấn đề những cái thì y thì gian là dài. Còn đã thành về thành chính thì chỉ cần nói ít thôi, chỉ nói những việc của làm thôi, chỉ cần gì những thuyết lý dông dài. Mao Trạch Đông cũng thế, ông là một nhà chính trị thông kim bác cổ, quanh năm ông làm việc và cần ông nghe người sách đang đọc tiếp thì những người, những xem ra cũng chỉ hiểu được bao ông bao nhiêu. Người dân ở đâu cũng thế, đâu muốn có một cuốn sách bình yên, được tính việc cá nhân và gia đình trong một khoảng thì gian dài, mất trăm năm những hơn, không có những thay đổi lớn trong lịch sử, trong công ăn việc làm, trong các giá trị, để biết là giá trị của được tiến. Chỉ cần phải sống mãi thì năm này qua năm khác trong các phong trào cách mạng, lúc chính thì lúc chính hơn, những người toàn quốc và địa phương người nhau không dứt, những hô hào la hét thì trong nhà ra ngoài được những người mất lý hoá rồi, các quan hệ xã hội và các giá trị thay đổi so sánh so sánh thì còn biết được những gì mà sống. Về lại các cuộc cách mạng này chỉ đem lại biết cả lợi ích nào, cho biết cả giai cấp nào. Chỉ có những người mất thôi, người người

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguy&#n Kh&#i

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

thì mất cả nghi&#p đ&# c ki&#n t&# o t&# nhi&# u đ&# i, ng&# i nghèo thì mất nh&#ng ch&# đ&# a c&# y, có thể mất cả công vi&# c ki&# m s&#ng m&# i ngày đ&# đ&# c làm ch&# m&# t cái r&#ng không. Có thể c&# m&# i v&# c đ&# c đ&# o, đã đói ăn thì ngay đ&#n cái t&# cách làm ng&# i cũng không thể có nói gì đ&#n đ&# o. Thành thể cái ch&# tr&#ng r&#t quy&#n r&#, r&#t “v&#n ngh&#”, nh&#t là v&# i gi&# i tri th&# c, c&# a ch&# nghĩa Mác “c&# i t&# o th&# gi&# i, c&# i t&# o con ng&# i” hoá ra chuy&#n không đâu, nói cho vui, bây giờ ng&# i ta cũng hay nh&# c đ&#n đ&# ch&# gi&# u m&# t h&# c thuy&#t xã h&# i ch&# a đ&# y nh&#ng hoang t&#ng.

10.

Do không hiểu con ng&# i cá nhân, hoặc chỉ hiểu theo nh&#ng phân tích máy móc, nông c&#n c&# a ch&# nghĩa duy v&#t c&# gi&# i c&# a th&# k&# 19, nên các n&# c xã h&# i ch&# nghĩa m&# i dám đ&#t ra nh&#ng m&# c tiêu huy&#nh hoang nh&# m&# c&# i t&# o con ng&# i trong vài thập kỷ n&# u môi tr&#ng xã h&# i thay đ&#i. Nên m&# i giờ nhà vẫn là “k&# s&# tâm h&#n” !

V&#n ch&#ng do con ng&# i làm ra đ&# trao t&#ng cho con ng&# i m&# t cách t&# do nh&#t, ít b&# ép bu&#c nh&#t. Chỉ có v&#n ch&#ng m&# i tôn tr&#ng m&# i giá tr&# c&# a cá nhân, tôn tr&#ng m&# i l&# a ch&#n c&# a cá nhân k&# c&# nh&#ng thành ki&#n phi lý c&# a h&#. H&# có quy&#n yêu mình hoặc ghét mình, tôn vinh mình hoặc nguy&#n r&#a mình, ch&# sao c&#. Ng&# i vi&#t c&# vi&#t ng&# i ghét c&# ghét k&# c&# cái quy&#n ném sách vào l&# a. Cái m&# c đích “t&# i đ&# o”, “giáo đ&#c” c&# a v&#n ch&#ng không bao giờ l&# li&# u, l&# li&# u là v&#n ch&#ng t&# i. V&# l&# i chính ng&# i vi&#t cũng không có ý đ&#nh &# y, h&# vi&#t b&#ng tâm s&# thành th&#t c&# a mình, nh&#ng tr&# i nghi&#m đau đ&#n c&# a mình, h&# vi&#t cho h&# tr&# c&# r&# i cho đ&# c gi&# sau, có khi h&# cũng ch&# nghĩ đ&#n nh&#ng ng&# i s&# đ&#c h&#, vi&#t mà ch&# i thôi, vi&#t đ&# gi&# i s&# u r&# i t&# mình ng&#m ngùi v&# i mình, &# a l&# v&# i riêng mình. Chỉ trách ai c&#, ch&# gi&#n ai c&#, cũng chỉ lên án m&# t ai. Vì không có v&#t c&#n nào n&# y sinh trong ta khi đ&#c nên chỉ nghĩa c&# a tác ph&# m&# c m&# c nhiên trôi vào t&#n nh&#ng k&#ngách trong cái tâm s&# u u&#n, nh&#ng khát v&#ng th&#m kín c&# a riêng ta, đ&#ng l&# i trong &# y, r&# i c&# th&#m th&# u đ&#n đ&#n vào cái th&# gi&# i tinh th&#n c&# a ta m&# t cách vô th&#c, giúp ta nh&#n ra m&# t vùng sáng m&# i l&# nào đó, g&#t r&# a m&# t vài thành ki&#n, thay đ&#i m&# t vài quan ni&#m, và ta v&#n nghĩ m&# t cách khoan khoái là chính t&# ta đã ch&# đ&#ng thay đ&#i, tuy&#t

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguy&#n Kh&#i

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

nhiên không theo lối ch&# b&# o c&# a m&# t ai c&# , c&# a m&# t h&# c thuy&# t nào c&# , ho&# c nh&# p vào m&# t cách b&# t ch&# t m&# t phong trào th&# i th&# ng nào c&# .

B&# t c&# cái gì xa lạ v&# i b&# n tính c&# a mình, v&# i thói quen c&# a mình, nói m&# t câu, v&# i nh&# ng gì làm nên lại lạ ch&# a mình, ch&# s&# m thì mu&# n đ&# u b&# đảo th&# i đ&# mình lạ đ&# c tr&# v&# v&# i cái nguyên gốc. Tôi đ&# c bi&# t có m&# t c&# linh m&# c yêu n&# c và c&# p ti&# n đ&# c cách m&# ng tín nhi&# m m&# i lên khu làm vi&# c cho kháng chi&# n th&# i đánh Pháp. Nh&# ng khi ng&# i m&# t mình c&# v&# n r&# t bu&# n vì &# trong r&# ng không có nhà th&# đ&# c đi lạ và làm lạ. C&# nh&# Chúa, nh&# bày chi&# n và nh&# c&# nh&# ng lạ nói c&# a đ&# ng ch&# n chi&# n v&# i bày chi&# n trong công vi&# c c&# a m&# i ngày. Khi c&# s&# p m&# t c&# thi&# t tha yêu c&# u đ&# c m&# t linh m&# c đang coi sóc m&# t x&# đ&# o nào đó t&# i r&# a t&# i và x&# c đ&# u Thánh cho c&# . L&# i m&# t chuy&# n khác, khi tôi đ&# c ti&# p xúc v&# i m&# t v&# lãnh đ&# o c&# p cao c&# a Đ&# ng khi ông đang còn làm vi&# c, qu&# th&# t tôi đã t&# ng nghĩ ông là con ng&# i ki&# u m&# u c&# a m&# t xã h&# i t&# ng lai, ch&# nói gì, nghĩ gì v&# mình, t&# t c&# cho t&# qu&# c, cho s&# nghi&# p, cho nhân dân. Nh&# ng r&# i ông b&# m&# t ch&# c vì không đ&# c b&# u lạ vào u&# ban trung &# ng c&# a Đ&# ng, m&# t chuy&# n r&# t b&# t ng&# v&# i nhi&# u ng&# i. Khi đ&# i h&# i công b&# k&# t qu&# b&# u c&# , nghe nói ông đã òa khóc, r&# i khóc th&# m lén t&# i m&# y năm, không đi đâu c&# , không g&# p ai c&# vì t&# cho mình đã b&# s&# nh&# c, đã m&# t h&# t danh đ&# . L&# i là m&# t con ng&# i khác, t&# m th&# ng h&# n cái lúc còn đeo t&# m bài ngà r&# t nhi&# u.

Con ng&# i m&# c nhi&# u lạ p áo là con ng&# i gi&# , con ng&# i đã b&# lạ t tru&# ng m&# i là con ng&# i th&# t. Con ng&# i đã bong m&# t lạ p s&# n ph&# kín ch&# còn tr&# n lạ i cái lối c&# a nó m&# i là th&# t. Cái v&# có th&# luôn luôn thay đ&# i nh&# ng cái lối mu&# n thay đ&# i ph&# i m&# t có khi g&# n m&# t đ&# i ng&# i. &# y là ch&# dám nói là có th&# thay đ&# i ch&# không dám nói ch&# c là s&# thay đ&# i. Ch&# vì con ng&# i ta không ch&# u thay đ&# i theo nh&# ng tiêu chu&# n đã đ&# c quy đ&# nh ho&# c theo m&# c tăng tr&# ng thu nh&# p tính theo đ&# u ng&# i. S&# phát tri&# n c&# a con ng&# i theo chi&# u h&# ng tích c&# c ph&# thu&# c r&# t nhi&# u vào môi tr&# ng s&# ng t&# do và dân ch&# đ&# t nó kh&# ng đ&# nh chính nó, t&# nó đánh th&# c m&# i ti&# m năng sáng t&# o đang nhen nhóm &# trong nó. V&# cái th&# gi&# i tinh th&# n c&# a m&# i cá nhân hãy đ&# cho m&# i cá nhân t&# lo lí&# u lạ y, nó không thích ng&# i khác can thi&# p b&# ng b&# t c&# cách nào. Nó s&# bi&# t cách t&# đi&# u ch&# nh đ&# thích &# ng đ&# n v&# i m&# i quan h&# m&# i m&# t cách có lạ i nh&# t.

11.

Trong náa th&#k s&#ng d&#i s&# lãnh đ&#o c&#a m&#t Đ&#ng theo h&#c thuy&#t Mác Lê, tôi luôn luôn đ&#c nh&#c nh&# ph&#i tôn tr&#ng qu&#n chúng, s&#c m&#nh c&#a qu&#n chúng có th&# thay đ&#i dòng ch&#y c&#a l&#ch s&# và s&# ph&#n c&#a nhi&#u cá nhân. Nh&#ng cũng th&#t tr&# tr&#u, không có m&#t ch&# đ&# c&#ng hoà nào &# th&# k&# 20 &#i dám coi th&#&#ng qu&#n chúng nh&# t&#i các n&#&c xã h&#i ch&# nghĩa. S&#ng trong th&# ch&# này su&#t m&#y m&#&i năm không có m&#t cu&#c bi&#u tình nào đ&#&c t&# ch&#c đ&# ph&#n đ&#i m&#t chính sách nào đó c&#a nhà n&#&c. Nh&# th&#i làm c&#i cách ru&#ng đ&#t hay th&#i huy đ&#ng nông dân vào các h&#p tác xã nông nghi&#p. Giám đ&#c xí nghi&#p nhà n&#&c tham ô, m&#c s&#ng c&#a công nhân gi&#m sút cũng không có đình công. Nông dân b&# k&# c&#&#ng quy&#n đàn áp, làm nhi&#u vi&#c trái pháp lu&#t, v&#a m&#i nhen nhóm bày t&# s&# b&#t bình li&#n b&# gi&#p t&#t ngay.

Vì ng&#&i lãnh đ&#o đã nh&#n đ&#nh r&#t đúng r&#ng, nhân dân ta r&#t t&#t, r&#t r&# b&#o, b&#ng d&#ng h&# dám nói x&#&c, dám đòi h&#i này n&# là do có m&#y th&#ng cán b&# v&# h&#u b&#t m&#n c&#m đ&#u. C&# nh&#m m&#y th&#ng đó mà đ&#e, n&#u c&#n thì b&#t là đầu vào đ&#y ngay. Qu&# nhiên th&# th&#t. T&#c là ng&#&i c&#m quy&#n ch&# coi dân chúng vào đầu. H&# ch&# s&# các cá nhân hi&#u nhi&#u bi&#t r&#ng, r&#t khó b&#t n&#t, là hay bày trò xúi gi&#c thôi. Gi&#ng h&#t cái th&#i còn vua còn Tây, k&# cai tr&# r&#t s&# ng&#&i c&#ng s&#n vì h&# là k&# hay gây r&#i. Đã là ng&#&i c&#m quy&#n v&#i n&#&c ta thì x&#a là th&# nay v&#n là th&#, ng&#&i dân v&#n s&#ng d&#&i ch&# đ&# chuyên ch&# ch&# ch&#a bao gi&# đ&#&c bi&#t ch&# đ&# dân ch&# là gì, đầu là dân ch&# t&# s&#n. Đã chuyên ch&# là chuyên ch&# làm gì có s&# phân bi&#t chuyên ch&# t&# b&#n v&#i chuyên ch&# vô s&#n.

Ng&#&i c&#ng s&#n r&#t kiên quy&#t ch&#ng ch&# nghĩa cá nhân, nh&#ng l&#i chính t&# các n&#&c xã h&#i ch&# nghĩa mà cái t&# sùng bái cá nhân đã n&#y sinh. Vì lãnh t&# c&#a h&#c thuy&#t cũng là lãnh t&# c&#a qu&#c gia. H&# lên c&#m quy&#n không do phi&#u b&#u mà do tín nhi&#m s&#n có c&#a các tín đ&# v&#i giáo ch&#. Giáo ch&# là nhân v&#t t&#i linh, thu&#c v&# thiêng liêng nên nh&#ng gì c&#a th&# gian không th&# ràng bu&#c ông ta đ&#&c. Ông ta c&#m quy&#n không có niên h&#n vì ông ph&#i ph&#c v&# nhân dân cho t&#i lúc ch&#t. Ông không ph&#i t&# phê bình và cũng không ai dám phê bình ông vì ông là bi&#u

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

táng cáa quác gia, cáa Đáng cám quyán, đáng trên hián pháp và mái luát pháp. Ông là ngái tá do hoàn toàn so vái nguyên thá các quác gia dân chá khác. Các cáp đái tá trung tái đáa pháng cũng là nháng ngái có nhiáu tá do nhát á các ngành, các bá và các đáa pháng há cám quyán. Là các lãnh chúa trong các lãnh đáa cáa há. Chá ai dám xâm phạm náu còn muán giá cho mình mát chút tá do cán con.

Mát xã hái có hàng triáu cá nhân không đá cá đá má xáa, không đá cá tôn tráng nháng mát nhúm cá nhân lái đá cá tôn vinh hát mác và đá cá đá cá hoàn toàn thoá mãn trong mái nhu cáu là cái xã hái gì đây, là xã hái kiáu máu cho nhân loài táng lai á?! Nói miáng máy chuyán ká các này đã khó nghe, lái còn viát thành văn mà các nhà văn không tháy ngáng sao? Ngáng thì ván ngáng nháng chá lái gác bút, gác bút thì nuôi ván con báng gì? Nghĩ tái miáng ăn lái phái quên hát đá sá bán mình cho quyán lái đá cá hoàn toàn. Năm đát nác mái tháng nhát vào Sài Gòn đá cá gáp gá các nhà văn nhà báo, các nghá sá cáa chá đá cũ mà thám. Há sáng thoái mái quá, nói năng hoát bát, cá chá khoáng đát, nhá cháa táng biát sá ai. Còn mình thì đá thá sá, sá gáp ngáng i thân vì cháa rõ há có liên quan gì vái Má nguá? Nói cũng sá vì nói thá là đúng hay sai? Đán vá mát cáa mình cũng phái canh cháng, vui quá sá mát cánh giác, khen quá có thá đã ăn phái bá cáa nán kinh tá tá bán. Ngáng i lúc nào cũng căng cáng, nói năng giống mát nên bá bà con trong này chê là quê, nhà văn nhà báo gì mà “quê mát các”. Giái thích chuyán này cũng chá khó, há là sán phám cáa nán kinh tá công nghiáp tá bán, dáu là thuác đáa cũng ván thuác há tháng tá bán, ván là nháng ngáng i đã đá cá giái phóng khái nhiáu ràng buác tá quá khá trong cách nghĩ, trong cách làm. Còn mình là sán phám cáa nán kinh tá nông nghiáp phong kián, đầu đã đá cá làm chá nhân ông nháng cũng cháa táng đá cá háng cái mùi vá tá do và dân chá là thá nào!

Cái khoáng cách áy có tính thái đái không thá bá qua mà cũng không thá rá tát. Mình cũng đã đi tát suát máy chác năm, rát tiác là lách sá không công nhán cái lái đi áy. Tôi còn sá rái sá có ngày lách sá sá tráng phát mình vì cái tái muán khôn hán lách sá, muán đánh láa lách sá!

12.

Các đäng cäng sän đäu coi phê bình và tä phê bình là cách giäi quyät mâu thuän näi bä häu hiäu nhät. Sä vät vän đäng sä sinh mâu thuän, giäi quyät đäc mâu thuän sä vät mäi có cä häi phát triän, tiän lên. Phä đänh và phä đänh cäa phä đänh, nghe väa khoa häc väa huyän bí, nhä câu thän chú: “Väng äi, mä cäa ra!”, cä đäc to lên là cánh cäa vào täng lai sä mä toang. Các näc xã häi chä nghĩa vän đäc to câu thän chú äy trong näa thä kä mà cánh cäa vào täng lai vän đäng chät. Mät thiäng räi chäng?

Quä là đä mät thiäng vì ngä äi hô không hä tin mät chút nào vào cái khä năng kä diäu cäa nó. Näu tin vào phê bình và tä phê bình thì Stalin đã không chä ra các vä án chính trä man rä đä tiêu diät các đäi thä vän là tay trái tay phäi cäa mình trong nhäng năm đó. Näu tin vào câu thän chú äy thì Mao Träch Đông đã không bày ra tän tuäng “cách mäng văn hoá” đä tiêu diät mäi kä dám can ngăn nhäng chä träng đäy tính phiäu läu cäa ông. äy là nói vä nhäng ngä äi näm quyän läc cao nhät, còn nhäng ngä äi näm nhäng cä quan quyän läc thäp hän cũng chä bao giä hä tin vào cái phäng pháp läng män đó cä. Trong các cäp uä hä vän tä phê bình và phê bình nhau mät cách sät säng giä đäi. Và ai näy đäu tä bäng lòng hän sau nhäng lä xäng täi giäi täi hät säc vui vä này. Và mäi thói xäu, kä cä täi ác näa, vän nghiäm nhiên tän täi nhä träc đây, vän là nhäng vùng cäm chä nhäng kä quá chán đäi mäi dám đän đäc xông vào. Bäi väy khi ông täng bí thä cäa Đäng mäi đäc bäu, trong cän phän khäch đäi mäi sinh hoät đäng, đã phát đäng mät phong trào tä phê bình và phê bình räng khäp toàn đäng, các đäng bä trong cä näc đäu nhiät liät häng äng, đäu nhäc läi väi lòng nhiät thành hiäm có trong các bài diän văn có đäng tính cao cäa hä. Đó là mät màn diän khäng lä, rät tän kém, chä đem läi bät cä kät quä nào. Vì chä là diän thôi, ngä äi cũ kä mäi đäu vào vai rät thành thäo. Rút cuäc kä có täi vän ngày càng hung hän, càng tä tin, còn ngä äi tä täi càng lúc càng dät, häi sä. Kä quái nhä?

Các tín đä cäa häc thuyät Mác đäu rät tin môi träng xã häi và hoàn cänh cá nhân có ý nghĩa quyät đänh täi sä hình thành tính cách con ngä äi. Mät đäa phäng có nhiäu phong trào cách

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguy&#n Kh&#i

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

m&#ng tích c&#c t&#p h&#i s&#n sinh ra nhi&#u t&#p th&# t&#t, m&#t t&#p th&# t&#t s&# sinh ra nhi&#u cá nhân t&#t. Con ng&#&#i là m&#t th&#c th&# v&#t ch&#t nên không th&# thoát ly nh&#ng đ&#i u ki&#n v&#t ch&#t đã cho phép nó t&#n t&#i. Nh&#ng nó còn là m&#t th&#c th&# sinh h&#c, m&#t th&#c th&# tinh th&#n, tâm linh, văn hoá bao g&#m l&#ch s&# cá nhân và dòng h&# trong nó. Nó cũng không th&# bi&#t h&#t nó, không th&# bi&#t h&#t nh&#ng ph&#n &#ng b&#t th&#n trong chính nó khi v&#p ph&#i nh&#ng đ&#i ngh&#ch trong cu&#c s&#ng. Nên cái th&# gi&#i tinh th&#n, tâm lý c&#a con ng&#&#i là r&#t đa đ&#ng, ph&#c t&#p, có muôn vàn l&#i đi ngo&#t ngoéo. T&# th&#i con ng&#&#i có ngôn ngữ đ&# giao ti&#p, có ch&# vi&#t đ&# l&#u l&#i, có văn ch&#&#ng đ&# bày t&# nh&#ng bí m&#t c&#a riêng r&#nh, nó v&#n không ng&#t than th&# là ch&# bi&#t đ&#&#c bao nhiêu v&# mình và đ&#ng lo&#i. Con ng&#&#i v&#n nguyên v&#n là m&#t bí m&#t mênh mông, sâu th&#m nh&# t&# th&#a nguyên s&# v&#y. Ng&#&#i c&#ng s&#n ph&#i kiêu ng&#o l&#m m&#i dám bày cái trò ch&#nh hu&#n phê bình đ&# lãnh đ&#o m&#t cách chu&#n xác cái ph&#n khó n&#m b&#t nh&#t trong con ng&#&#i. Vì nó bi&#n hoá, nó phù du nh&# mây nh&# gió v&#y.

13.

Con ng&#&#i có 2 m&#t đ&#u h&#&#ng ra cái th&# gi&#i v&#t ch&#t bên ngoài, không có con m&#t nào h&#&#ng vào trong đ&#ng&#m nghĩa, ki&#m soát cái th&# gi&#i tinh th&#n c&#a nó nên nó b&# mù m&#t n&#a, cũng nh&# nó không có cái tai bên trong nên không th&# nghe đ&#&#c nh&#ng ti&#ng đ&#ng r&#t nh&# c&# ngoài l&#n trong. H&# không có c&#u t&#o v&#t ch&#t đ&#c bi&#t nào mà ch&# b&#ng cái năng l&#c tinh th&#n r&#t m&#nh đã bù đ&#p đ&#&#c nh&#ng khi&#m khuy&#t b&#m sinh. Nhi&#u t&#p h&#i ký c&#a các danh nhân c&# chính tr&# l&#n văn hoá đ&#u thi&#u cái ph&#n còn nh&#a nh&#a c&#a h&#, cái ph&#n thú v&#t c&#a con ng&#&#i n&#i s&#n sinh ra nh&#ng t&#i ác ch&#a hình thành, cái què qu&#t, cái bu&#n c&#&#i đã đ&#&#c ki&#m ch&# đúng lúc, đã đ&#&#c gi&#u nh&#m, cái ph&#n h&# mu&#n quên đi và r&#t đ&# tr&# thành lang sói v&#i đ&#ng

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguy&n Kh&i

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

lo&i n&u trong đ&ng chí, đ&ng nghi&p còn có ng& i bi&t đ&n và nh& t&i.

Cu&c chi&n đ&u l&n, có tính bi k&ch gi&a mình v&i mình bao gi& cũng hoành tráng, cũng đ&p, r&c r& nh&ng màu s&c đ&i ngh&ch vì nó đã b&c l& đ&y đ& nh&t cái ph&m ch&t LÀM NG& I trong m&i CON NG& I. Không ph&i b&t c& ai cũng t&o ra đ&c tr&n chi&n th&n thánh &y, vì chi&n tr&ng & ngay trong lòng mình, mình v&a là k& th&ch đ&u v&a là k& dám nh&n đ&u, đ&u thua cũng là cái thua c&a th&n thánh. M&t công vi&c trang tr&ng đ&n th&, hùng tráng đ&n th& mà l&i dám nghĩ là công vi&c c&a s& đ&ng, c&a nh&ng ng& i ch&a h& chu&n b& m&t cái nhìn bên trong, m&t cái nghe bên trong cho riêng mình, c& đ&i h& s&ng trong t& m&n, trong u mê, b&t th&n m&i g&i hãy nhìn l&i mình, hãy nhìn l&i ng& i đ& có đ&c nh&ng phán xét và đ&u ch&nh chu&n xác ! Ông t&ng bí th& đã m& m&t cu&c chi&n &o nên ông cũng ch& nh&n đ&c nh&ng k&t qu& &o.

M&t đ&ng, m&t th&ch& chính tr& l&y phê bình và t& phê bình làm vũ khí s&c bén đ& gi&i quy&t m&i mâu thuẫn n&i b&, gi& th& nó l&i không còn dùng đ&c n&a thì các mâu thuẫn s& đ&c hoá gi&i b&ng cách nào ? Đ&ng đ&i l&p không có, đ& lu&n đ&i l&p qua báo chí và các cu&c bi&u tình qu&n chúng cũng không có, v&y làm cách nào đ& bi&t và đ&u ch&nh m&i s& r&c r&i, th&m chí c& b&o lo&n n&a n&u nó x&y ra ? V&n có cách, là ph&i t&o ra m&t tình hình chính tr& luôn căng th&ng (m&t cu&c chi&n tranh có th& x&y ra, m&t cu&c b&o lo&n có th& x&y ra) đ& bu&c các công dân ph&i s&ng trong nh&ng quy ch& nghiêm ng&t c&a th&i chi&n, & các ch& đ& toàn tr&ch& có hai c& quan mà quy&n uy bao trùm c& xã h&i. Đó là c& quan t& t&ng, tuyên truy&n và c& quan công an. M&t đ&ch&n, m&t đ&ch&ng. Còn khi đã có chuy&n b&t th&ng x&y ra thì ch& có m&t bi&n pháp: đàn áp, b&t gi&, l&p to& án xét x& nh&ng k& c&m đ&u. Cách gi&i quy&t v&a nhanh g&n l&i mau &n đ&nh, không dây d&a, phi&n toái vì có quá nhi&u lu&t l&, quá nhi&u lý l& nh& & các n&c t& b&n. Nh&ng r&i lo&n v&t v&nh th&t ra là n&c là không khí c&a các nhà c&m quy&n đ&c tài. H& đâu có s& lo&n! H& còn bày ra nh&ng cu&c chi&n cung đình nh& & Liên Xô và các n&c Đông Âu, hay m&t cu&c chi&n gi&a nhân dân v&i nhau nh& đã làm & Trung Qu&c. Không có mùi v& c&a thu&c súng, c&a máu ng& i và nh&ng ti&ng la hét cu&ng n& c&a đám đông thì ng& i c&m quy&n bi&t th& b&ng gì ?

14.

T&#p th&# không làm ra văn ch&#&#ng vì nó không có c&#m nghĩ riêng, tâm s&# riêng, tính cách riêng. Nó là vô danh. M&#t tâm s&# mãi nguy&#n, nh&#ng ti&#ng c&#&i hoan l&#c, m&#t ki&#p ng&#&i quá đ&#y đ&# cũng không th&# có ch&# đ&#ng trong văn ch&#&ng. Vì văn ch&#&ng bao gi&# cũng thu&#c v&# nh&#ng tiếng kêu c&#a con ng&#&i đ&# đòi l&#i nh&#ng gì còn thi&#u : thi&#u t&# do, thi&#u công b&#ng, thi&#u h&#nh phúc...

Đ&#i ng&#&i là b&# kh&#, nh&#ng khao khát v&# tinh th&#n c&#a con ng&#&i là vô cùng nên m&#i c&#n có văn ch&#&ng và ngh&# thu&#t đ&# bù l&#i. Còn m&#i th&# đ&#u đ&#&c bi&#t, đ&#u đ&#y đ&#, đ&#u mãi nguy&#n thì tôn giáo không còn, tri&#t h&#c không còn, và t&#t nhiên văn ch&#&ng cũng không th&# còn. Nó s&# ch&#t vì b&# ng&#t, vì không còn nh&#ng kho&#ng tr&#ng huy&#n bí đ&# suy nghĩ, đ&# m&# m&#ng và đ&# th&#. Nh&#ng gì mà ch&# nghĩa c&#ng s&#n h&#a s&# thành hi&#n th&#c trong t&#&ng lai thì cái hi&#n th&#c &#y s&# gi&#t ch&#t c&# loài ng&#&i. Vì th&#&ng đ&# đ&#u c&#n nh&#ng con dòi béo quay lúc nhúc đ&#&i chân Ngài. Cũng may đó ch&# là nh&#ng l&#i nói đ&#i, t&# đ&#i mình và đ&#i ng&#&i c&#a nh&#ng con ng&#&i đã ph&#i s&#ng nhi&#u trăm năm trong cùng kh&#, trong tuy&#t v&#ng. Còn h&#&ng t&#i thiên đ&#ng &# ? Là thiên đ&#ng tr&#n gian hay thiên đ&#ng th&#&ng gi&#i cũng không m&#t ai có th&# s&#ng n&#i. S&#ng không lo nghĩ, không mong mu&#n, không đ&#u tranh là ki&#p s&#ng con dòi r&#i. Ch&# l&# nh&#ng con dòi cũng có th&# c&#t cao nh&#ng cái đ&#u múp míp c&#a chúng đ&# làm ra tri&#t h&#c và th&# ca !

Nh&#ng đ&#u vi&#t trên đây không do tôi t&#&ng t&#&ng ra mà do nh&#ng tr&#i nghi&#m b&#n thân mà có. Nh&#ng năm còn tr&# c&# v&# l&#n ch&#ng đ&#u ăn l&#&ng quân đ&#i, l&#i ph&#i nuôi d&#&ng nh&#ng b&#n đ&#a con, nhà &# ven bãi sông năm nào cũng ph&#i ch&#y l&#t, l&#i quá ch&#t, có 15 mét vuông. Ăn thì mì hai ph&#n g&#o m&#t ph&#n, g&#o ph&#i nh&#t s&#n c&# bu&#i m&#i dám n&#u thành c&#m. Còn th&#c ăn &# ? Ch&# nói n&#a, ai cũng ăn nh&# th&#, ăn đ&#a ăn m&#m su&#t m&#y ch&#c năm đã hoá quen. C&# nhà ch&# có hai cái gi&#&ng, m&#t cái bàn, hai cái gh&#, ti&#p khách &# đ&#y, m&#i c&#m khách &# đ&#y, con h&#c bài cũng &# đ&#y, và ông b&# vi&#t vẫn cũng ch&# có cái bàn &#y. Đêm đêm n&#m c&#nh hai th&#ng con trai l&#n đ&#p ngang, qu&#y đ&#c, r&#m đánh th&#i um, v&#a qu&#t cho hai th&#ng con ng&# tôi v&#a m&# m&#ng

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

Đán mát ngày nào đó, các con đã tráng thành, tôi có đác mát phòng riêng đá viát và tiáp bán, mái báa cám đáu có cá hác thát, có cá chút ráu náa càng hay. Tôi không phái lo nuôi con, không phái lo cá trám thá vát vánh đá tán tái, chá có đác sách, ngám nghĩ, đi chái đây đó vái bán bè và viát, tát hán tôi sá viát đác mát hai cuán sách đá đái. Bây giá tôi đã ngoài báy chác tuái, đã có đáy đá nháng gì tôi khao khát, có thá nói còn hán cá khao khát. Tôi đã sáng đáy đá, sang tráng náa, hán nhiáu nhà văn tôi đác bát á các nác Đông Âu. Và tôi đã nghĩ náu chá nghĩa cáng sán thành công á Viát Nam thì cũng chá cho đác tôi đán thá. Khán nái, lúc này tôi đâu còn năng lác làm viác báng trí tuá náa mà cũng chá có nhu cáu nào phái đòi hái.

Cuác sáng đác vá béo cáa mát ká ăn không ngái rái đã giát chát mái tá táng á trong tôi, rái giát luôn đán đái quân chá nghĩa, chúng đã hoá ra ráng tuách, vô hán. Nhà văn mà hát chá thì chá là cái xác chát. Xác chát con ngái vái xác chát con dái có gì là khác mà phái phân biát !

á 15.

Tôi có mát tuái thá rát buán, lái sáng vái nháng ngái có sá phán buán nán mái 14, 15 tuái đã nhìn đái nhá mát ông già. Tác là mát cái nhìn không máy lác quan. Cái xá hái tôi đang sáng không máy hoàn háo, nháng ngái tôi gáp cũng không đác hoàn háo. Tôi quen thuác vái nháng gì không hoàn háo tái mác gáp nháng gì quá đáp, quá chu toàn tôi đáu ngá, đáu sá.

Ngái truyán cho tôi cái nái sá bám sinh áy là má tôi. Bà đã qua mát đái cháng rái mái gáp đác bá tôi. Đái cháng trác mái sá đáu tát đáp, ông áy còn trá, có đáa vá trong xá hái, nhà giàu, láy

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

nhau để c mất năm là sinh con trai. Mà rồi chị và tôi nhau để c ba năm phải bỏ. Để chị xong sau thì đi, đi c mất đi xong. B tôi cũng còn trẻ, làm tham bị n phải th ng s, nh ng ông đã có vợ và hai con nên phải làm và ly gi u. M tôi bỏ o th là đúng s, là đã an phận, nh ng là lo b tôi s b khi cuộc ăn chị này gây thêm phiền n ph c cho cái gia đình chính th c c a ông. Hai anh em tôi là b n sao nguyên m u c a bà. Nh ng gì nh n để c t tu i th mãi mãi h n d u lên cho đ n h t cuộc đ i chúng tôi. Nhìn bên ngoài tôi có t ng con nhà phong u nh ng cái ru t c a tôi là thu c v con cái c a nh ng gia đình nghèo, là chị có th thân gì nên r t bi t ph n, cho thì nh n, không cho cũng không đòi, chị c u không có ai qu y nhi u là m ng. Em trai kém tôi năm tu i, ly v mu n, v h u s m, lúc trẻ thì thay anh h u h m, v già thì đi ch n u c m, gi t qu n áo thay v chăm sóc các con. C đ i chị bi t c i, cái c i nh n nh c, b ng lòng v i nh ng gì mình có. Tôi thì khác, m t cuộc s ng bên ngoài ai cũng bi t là khiêm t n, nh n n i, ít làm phiền ng i khác và chị dám gây s v i m t ai. Nh ng cuộc s ng bên trong cũng có nhi u tham v ng, làm quan hay làm anh nhà giàu thì không dám vì tôi không có b n lĩnh ti n thân b ng ho n là hay kinh doanh. Tôi chỉ có m t ao c duy nh t là để c vi t văn cho đ n già. V i cái tài tôi t bi t, tôi phải s ng r t lâu và vi t r t nhi u may ra m i để c m t hai cuốn sách hay, mà cũng chỉ hay trong cái th i c a nó chỉ không th hay i th i.

Tôi t nh n tôi là ng i có m t con m t bên trong và m t cái tai bên trong t nh . Để quan sát, nghe ngóng nh ng ng i khác h yêu mình hay ghét mình. Càng l n tu i cái kh năng t xét mình c a tôi càng s c nh n. Và tôi đã nh n ra cái là c a phép gi u mình. Trang T đã nói: Con chim bay cao thì tránh để c tên, để c b y, con chu t đào hang sâu thì tránh để c cái ho b khói hun.

16.

Khi tôi nói, tôi s ng và vi t cũng thoái m i, vui v trong m t ch đ chuyên chỉ v t t ng c nh là ng i nói d i, là nói d i m t cách tráo, s ng s ng. Nh ng đó là là nói th t, không th t v i nhi u ng i nh ng v i tôi là th t.

Tôi đßc thay đßi sß phßn tß cußc cách mßng Tháng Tám năm 1945. Chín năm đánh Pháp vßi nhißu ngß i là rßt dài, vßi tôi lßi rßt ngßn vì tôi đßc sßng trong nißm vui, trong nhßng cái khác thßng và cß trong nhißu hi vßng. Nhißu anh trong cß quan tuyên hußn cßa quân khu đßu xußt thân tß các gia đình viên chßc nhß, đßa chß nhß, đßc ăn hßc đßng hoàng đßn hßt bßc cao đßng tißu hßc đã có nhßng thói quen, nhßng nßn nßp cßa cußc sßng thß dân tß nhß. Họ rßt thích quan sát nhßng phßn ßng cßa tôi khi phßi đßi mßt vßi mßi thißu thßn cßa cußc sßng kháng chißn. Vì nhìn ngoài tôi nhß mßt thß sinh con nhà quý tßc chßa tßng bißt cái thißu cái khß là gì. Nhßng vißc làm rßt tß nhiên cßa tôi đßu đßc đánh giá phßi có nhißu nghß lßc, nhißu quyßt tâm mßi làm đßc thß. Tôi vßn sßng nhß xßa kia, ngày xßa thì bß chß bß chßi, bây giß lßi đßc khen, đßc tuyên đßng, ngß i cß lßng lßng nhß nhßp đßng, còn bißt cái thißu là gì cái khß là gì!

Nßu so sánh thì trßc kia tôi chß là con sß không, còn bây giß tôi đã có mßt cái tên ký dß i các bài báo, đã đßc nhißu ông anh trong cß quan nhß vß, đòi hßi, bßc tßc hoßc khen ngß i. Tôi đã đßc tách ra khß i đám đông đß tß bßng lòng mình và có cß chút ít “kß hoßch riêng” cho mình nßa. Còn các anh hßn tôi dßm bßy tußi thì đã có nhißu thß đß so sánh nhßng cái “đã có” trßc kia và cái “đang có” bây giß. Cái “đang có” cßa dân tßc thì nhißu, còn cái “đang có” cßa cá nhân nhß chß còn đßc bao nhiêu. Nhßng kißn thßc lßch sß và xã hßi, trißt hßc và văn chßng xem ra phßi bß đi quá nßa. Các quan hß giao tißp xã hßi đßc dßy bßo tß thuß còn thß nßu dùng lßi cß vßn vßo, bußn cß i thß nào trong hoàn cßnh kháng chißn. Sßng tinh tß, tồn trßng ngß i khác là cách sßng cßa anh tißu tß sßn. Lòng thßng ngß i không đúng chß cũng đßc xem nhß bißu hißn cßa mßt tính cách nhu nhßc, không đáng tin cßy. Còn nhßng câu đùa thông minh, kín đáo ánh lên nhß mßt vßt sáng vui trong cußc sßng đßn đißu, tß nhßt cßa mßi ngày lßi đß bß đßng đßi hißu lßm là mßt cách chß đißu cßa ngß i có hßc vßi nhßng anh em ít hßc.

Qua mßi cußc chßnh hußn tßm vóc cßa mßy anh càng nhß nhß lßi, mß nhßt hßn, mßt đßn nhßng vß riêng, cái phßn đßc đáo riêng đß nhßp vào cái dòng chßy chung, vào cách nghĩ cách sßng cßa mßt tßp thß bao bßc quanh mình. Đßi đß cái riêng cßa mßi chúng tôi đã bß cái chung nußt đßn nhß thß. Tôi thì sao ?

Tôi đã có một may mắn lớn vì tôi thu được sự đồng lòng, một quần thể vô danh tận tụy âm thầm trong nhiệm vụ thực địa để phong kiến. Cách mạng Tháng Tám đã nổ ra giục giã phóng hào ra khắp thân phận nô lệ, tạo cơ hội cho họ phát triển những tài năng riêng của mình, chỗi dậy trong lĩnh vực quân sự để kịp thời phục vụ những nhu cầu của kháng chiến. Sự đồng lòng trong họ chính là niềm tin để các binh sĩ vượt thời gian vào quân đội những ngày đầu tiên nhanh cách xây dựng một quân đội hiện đại với những quan chức và cho công việc tham mưu, tác chiến, hậu cần vì họ đã có đức tin một ông thầy lý tưởng là quân đội hiện đại của đội tiên phong với ông tướng lừng danh trong thế chiến 2 của nó. Trong chín năm đánh Pháp quân đội đã trở thành cái nôi đào tạo, nuôi dưỡng những nhân tài quân sự của thế hệ hiện đại, cũng những tài năng văn nghệ phục vụ trong quân đội, nó là thành tích tiên tiến nhất của xã hội Việt Nam trong nửa đầu thế kỷ 20. Trong chiến tranh người chỉ huy quân sự là hình tượng đẹp nhất, lãng mạn nhất vì họ là con người của hành động, của đức tin bất khuất, luôn vượt trí tuệ nhất, còn con người của học thuyết chỉ là vị trí đứng sau, trong nhiệm vụ thực địa họ phải là cái anh bàn thêm, nói góp. Còn những năm xây dựng chế độ nghĩa xã hội thì con người lý luận có nhiệm vụ báo cáo và sự sáng tạo học thuyết chính thống là hàng đầu để tôn trọng và có quy định quy định để nhấc sự sáng tạo của những người. Chính là trong những năm này mới sinh ra những vấn đề chính trị và văn hóa nghệ thuật, nay nghĩ lại vấn đề vô nghĩa và buồn cười những những thói quen nó đã chôn vùi những tài năng thực sự của lĩnh vực vì họ đã trở ra ngoài sự đúng đắn của tư tưởng chính thống.

Một nhà nước đã được lập nên lòng người tan nát vì tài sản một đội chỉ huy của họ đã bỏ nhà nước thực thu hoạch thực thu khi họ trở thành những người vô sản bất đắc dĩ. Những lập trình thực có tài sản gì ngoài cái đầu óc duy nhất, thì cái đầu cũng bỏ nhà nước thực thu luôn, vì thế nay họ chỉ để nghĩ để vượt theo sự chỉ đạo của một học thuyết, của một đội ngũ người mà họ không muốn đi vào vết chân của nhóm "Nhân Văn Giai Phẩm". Một dân tộc đã làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ mà một người dân nắm đen, một nhìn ngơ ngác, đi đứng long rom như một kẻ bần tiện. Quần thể dân tộc Việt Nam đã thắng lợi trong phong trào chiến tranh giục giã phóng những người thua kém trong công cuộc xây dựng một xã hội tự do và dân chủ. Thoát ách nô lệ của thế dân tộc nguy hiểm trôi vào cái ách của một học thuyết đã mất hết sự sáng tạo. Dân mình sao lại phải chịu một sự phân biệt ngã đổ này !

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

Mất xã hội tan nát, lòng người chịu nặng nề phiến mưu nọ u t, mà là những người đã hất lòng hất sọc vôi kháng chiến bằng cách này hay cách khác. Vậy nhà văn phải viết như thế nào, phải viết cái gì để tỏ rõ cái mặt hiện thực trần đời hy vọng như các nhà lãnh đạo cách mạng yêu cầu?

17.

Những năm 50, 60 của thế kỷ 20, với tôi là những năm tràn đầy niềm vui. Nhìn vào đâu tôi cũng thấy tôi đẹp, dân tộc tôi đẹp. Những cũng những năm ấy với hàng triệu người dân thế giới là những năm đầy lo lắng, hãi sợ và tuyệt vọng. Tôi vui là chuyện có thật, những trang viết của tôi vào những năm ấy là rất thành thật. Những người khác cũng là chuyện có thật, tôi có biết, có đẹp cho người kia. Tôi nên nghiêng ngòi bút của tôi về phía nào?

Về già tôi mới nhận ra nhà văn phải nghe theo tiếng gọi của tình cảm, của trái tim, của cái phần thiêng liêng trong con người mình. Nó đã báo sai là sai, không có thể lý luận nào che giấu được. Về tôi vẫn chấp nhận bao giờ cũng đứng về phía nỗi đau của con người, những bất hạnh của con người. Cho bao giờ vì số mệnh nguy hiểm, số thành công của con người mà cất lên tiếng hát ca ngợi. Các thế giới nghệ thuật ngôn từ con người phải chấp nhận chịu với mọi cảnh ngộ trái ngược của chiếm giữ hất các trang viết, các màn diễn, còn khi người nghèo đã thành giàu, người hèn đẹp của bước vào thế giới phú quý, trai gái phải chịu năm chia lìa thì lúc tái hợp là cuốn sách, về diễn phải chấp nhận hất ngay. Nó đã kích thích cái phần nghệ thuật để bắt đầu sang phần tiếng ca là cái thế giới của số mệnh nguy hiểm của buồn chán, là cái phần phi nghệ thuật. Những người lãnh đạo tôi chỉ thích cái phần không phải là nghệ thuật, tiếng gọi thế giới, trao huân chương cho các tác giả cho để thế giới nghệ thuật như một vô vọng mà thôi.

Cái cách cảm nhận hiện thực đầy tính lãng mạn ấy đã làm lệch cách xem xét, cách nghĩ của nhà văn thời hậu chiến, nhất là bản đề cập tuồng mà trở thành, trở về nhà văn hoá muôn mặt của cuộc sống. Họ chỉ có một khả năng làm ngược lại phê bình văn học theo đường lối chính trị chính thống, tức sao cuộc sống đẹp như thế mà nhà văn lại miêu tả nó xấu đến thế. Làm sao dám cãi, hãy để cho nhà văn trở lại nghiễm nhiên chính họ qua năm tháng sống âm thầm bên họ giúp mình thôi.

18.

Mất xã hội không thể hiểu mình, mất cá nhân cũng không thể hiểu mình, vàng thau, phải trái, cao quý thì tiến lên lên, các giá trị lên lên bắt đầu từ số không chuộc xác của ngôn từ. Câu mở đầu Kinh Thánh Cựu Ước “Thoát tiên là ngôn ngữ...” (Au commencement était le Verbe). Ngôn ngữ làm nên văn minh này, vì nó có thể hiểu và truy cập lại toàn bộ kinh nghiệm của nhà văn để trở về cho nhà văn để sau, càng ngày cái khả năng nhận thức càng gần đúng như nó có, khi nhà văn là cha của con người khách quan hơn, có hiểu được tích cực trong quá trình chấp nhận thích ứng với môi trường thay đổi môi trường sống và môi trường xã hội.

Vậy mà ngôn từ lại là cái mất yếu nhất trong các lãnh vực thuộc thế kỷ 20 và 21 các nước xã hội chủ nghĩa. Công dân của các nước này dùng ngôn từ để che giấu không những giao tiếp, hoặc giao tiếp bằng cách che giấu, “nói vậy mà không phải vậy”! Nó là cái vắng mặt của văn minh và sự bắt đầu, chấp nhận lối thói quen hay xét nét lại ăn tiếng nói của công dân của một chính quyền chuyên chế. Cái cách tổ chức văn học lại càng rõ rệt tập lãnh đạo và các viên chức nhà nước làm việc các cơ quan quyền lực. Họ nói bằng thế ngôn ngữ không đã mất hết sinh khí, mất thế ngôn ngữ chết, ngôn ngữ “g”, nói cả buổi mà người nghe vẫn không thấy nhất

19.

Trong cái bßi cßnh xã hßi, chính trßnh thß, mßi ngßi đßu ít nhißu đánh mßt cái cá nhân cßa mình cũng là đßng nhiên. Nhà văn là chuyên viên nghiên cßu mßi chuyßn cßa cá nhân, nhßng sßc thái tâm lý cùng vßi nhßng bißnh hoá vô tßn cßa nó trong nhßng hoàn cßnh khác nhau, nhßng thßi thß khác nhau.

Nhßng đßc hßi ký cßa các nhà văn cũng nhßt nhßo lßm, hßchß phô dißn cái tôi trong các cußc gßp nhßng bßc đßn anh và bßn bè trong nghß, nói toàn chuyßn tào lao, vßn vßt, chuyßn sinh hoạt và chß đßng chút nào tßi thßi thß, tßi nhßng bßc xúc vß thßi thß và cái nghß cßa mình trong thßi thß. Tính hißn thßc và tính lßch sß cßa mßt thßi rßt mßnh t, đßn gißn, thành thß cái ý nghĩa truyßn đßt nhßng giá trß đích thßc cßa mßt thßi tßi các thß hß đßn sau hßu nhß không có. Đó là đßu rßt đáng tißc, vì nßu các chßng nhßn không nói gì cß thì lßch sß cũng không thß cßt lên tißng nói chân thßc cßa nó, thßi gian qua đi, bóng tßi phß lên, quên lãng phß lên, cái thßi mßn nßc, gißn nßc chß còn lßu lßi nhßng cßt mßc cßa các chißn công, còn cußc chißn thßm lßng đß làm tan nát nhißu con ngßi đß con ngßi đßc là chính mình, đßc là mßt thßc thß thiêng lißng, đßn đßi lßu giß mußn thuß cái tài sßn tinh thßn cßa mßt dân tßc, mßt dòng hß mßi mßi đßc vßn xßi, đßc phát trißn tßng vßi sß phát trißn cßa dân tßc, cßa thßi đßi thì chßa đßc vßn thß nói đßn, trißt hßc nói đßn, các ngành khoa hßc nhßn văn nói đßn.

Đßu không nói đßn, không đßc phép nói đßn thì cái dòng chßy vĩnh cßu yß vßn đßc nhißu trißu ngßi âm thßm khai thông, bßi đßp đß các nhân tài Vißt Nam không ngßng xußt hißn lúc ßlßnh vßc này, lúc ßlßnh vßc khác. Mßt đßt nßc không có nhßng cá nhân kißt xußt, tài ba làm chân dung đßi dißn trong cßng đßng nhßn loßi thì đó là mßt bßt hßnh cho dân tßc, tßo ra mßt

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

khoäng träng tiäp näi trong läch sä sinh tän cäa mäi cá nhân. Rồi các thä hä đän sau phäi näi läi bäng cách nào vì vän phäi bät đäu tä môi träng chính trä, xã häi, tä mät xã häi väa truyän thäng väa văn minh, nhäng mäc tiêu nhäm täi väa là phát triän cái riêng biät, väa là sä hòa nhäp vào nän văn minh cäa khu väc và thä giäi. Mät nän văn minh riêng lä, väi nhäng mäc tiêu hoang täng, mät môi träng xã häi ngät ngät vì cái bóng quyän läc phä lên tät cä, quyät đänh tät cä thì sä phän nhäng cá nhân sä ra sao ?

Hãy nhìn vào näc Nga nhäng năm 90 cäa thä kä 20 là sä rõ. Họ väa thoát khäi cái bóng che cäa chäng nghĩa chuyên chä đä đäc nhìn cái ánh sáng thät cäa dân chä và tä do. Ai chä nghĩ họ đã có cä häi säi nhäng bäc chân dài khi đã bung phá mäi sä trời buäc. Näc Nga mãi mãi là mät siêu cäng vì nhäng thä thách län nhät cäa mät dân täc là chiän tranh và cách mäng näc Nga đäu đã träi qua mà vän tän täi vì đät đai mênh mông cäa mình và nhäng tiäm läc vô hän nän giäu trong đó cä vät chät län tinh thän. Phäi vài chä năm näa näc Nga sä là nhä thä nhäng träc mät thì không thä. Lý do rät đän giän, kinh tä có thä phäc häi nhanh nhäng con ngäi phäi có thäi gian dài hän nhiäu nó mäi có thä läy läi nhäng gì đã mät. Tóm väc cá nhân cäa ngäi Nga trong non mät thä kä đäi chä đä Xô Viät đã bä co häp läi rät nhiäu đäu hä vän đäc säng, đäc häc täp và lao đäng trong nhäng đäu kiän cäa mät xã häi văn minh. Chä đáng tiäc cái văn minh cäa họ là mät nän văn minh tä täo tách khäi nän văn minh nhân loäi, đäa trên nhäng tiêu chuän mà tâm hän Nga không thä chäp nhän, không thä tiän hoá. Läi thêm trong non mät thä kä ngäi Nga đã mät đän thói quen suy nghĩ đäc läp, quyät đänh đäc läp, mät đän cä tính cách phän kháng và bäo vä chân lý, con ngäi quen säng trong đám đông, trong täp thä, trong bäy đàn, không có cä häi và sä khích läcäa xã häi đä täo ra nhäng chân dung riêng väi nhäng täng khác nhau, nhäng triät lý khác nhau nhäng cách säng khác nhau. Mäi cái khác väi chính thäng đäu bä lên án, mäi cái giäng nhau đäu đäc tuyên đäng. Vì nhäng cái khác nhau rät khó täo ra sä nhät trí, còn nhäng cái giäng nhau sä đäng nghe theo, làm theo mäi mänh länh.

Ngäi cai trä sä rät đä chäu, rät nhän nhä näu quäc gia mình cäm quyän đäc tä chäng giäng nhä träi lính, ông ta sä có đä thäi gian đä làm thä hoäc viät tiäu thuyät, väa có cái bäy giä läi có cä cái sau này. Còn phäi lãnh đäo mät xã häi dân sä cäa các công dân tä do thì có hàng trăm công viäc đòi hỏi phäi đäc cä giäi quyät mäi ngày, mà cách thäc giäi quyät cũng rät phäc täp, nó yêu cäu phäi đäi thoäi, phäi đäc tranh luän bình đäng, phäi thäng läng, phäi luôn luôn thay đäi nhäng chä träng mà dân chúng không bäng lòng. Và mäi viäc làm đäu phäi tuân theo hiän pháp và đäc xã häi kiäm tra thông qua hä thäng thông tän báo chí. Chäng nhäng ngäi lãnh đäo phäi bä kiäm tra nhäng công viäc thuäc vä chäng năng cäa họ mà còn bä theo dõi rät

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguy&#n Kh&#i

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

nghiêm ng&#t m&#i sinh ho&#t thu&#c v&# đ&#i t&# c&# a h&# đ&# ngăn ch&# n k&#p th&# i nh&# ng vi ph&# m thu&# c v&# đ&# o đ&# c.

Đ&# nh&# ng xã h&#i văn minh thì ng&#&#i c&# m quy&#n b&# r&#t nhi&# u lu&#t l&# câu thúc, trói bu&# c, là ng&#&#i m&#t t&# do nhi&# u nh&#t, còn dân chúng thì đ&#&#c pháp lu&#t b&# o v&# đ&# m&#i đ&#ng, càng ít b&# trói bu&# c càng t&#t, càng có nhi&# u t&# do càng t&#t. Ch&# m&#t xã h&#i đ&#&#c t&# ch&# c nh&# th&# thì v&# trí cá nhân m&#i đ&#&#c tôn tr&#ng, ng&#&#i có giá tr&# là ng&#&#i có cái TÔI m&# nh m&#, đ&#y s&#c s&#ng, đ&#y sáng t&#o. Nên m&#i ng&#&#i đ&# u có ý th&#c vun tr&#ng nh&# ng nét đ&#c s&#c c&# a riêng mình, cái v&# đ&#p c&# a riêng mình và con c&# a cháu thành nh&# ng gia đình n&#i ti&#ng, nh&# ng dòng h&# n&#i ti&#ng làm c&#t ch&#ng cho m&#t qu&#c gia.

M&#t ch&# đ&# đ&#c tài khi ph&#i đ&#i m&#t v&#i nh&# ng bi&#n đ&#ng l&#n th&#&#ng r&# b&# n&#t r&#n, t&# n&#t r&#n đ&#n tiêu vong, th&#i gian đi&#n ra r&#t nhanh vì nó ch&# có tr&# đ&# là quy&#n l&#c c&# a m&#t phe đ&#ng, không có tr&# đ&# v&# tinh th&#n c&# a c&# dân t&#c. M&#t ch&# đ&# chính tr&# t&#n t&#i t&#i non m&#t th&# k&# hay m&#t n&#a th&# k&# cũng là lâu l&#m, đã t&#o ra m&#y th&# h&# ăn chung &# chung v&#i nó, sinh con đ&# cái v&#i nó mà khi nó ch&#t không ai nh&# đ&#&#c m&#t gi&#t n&#&#c m&#t, có ng&#&#i còn nh&#n tâm đ&#p lên cái v&# a ch&#t đó r&#i m&#i ti&#p t&#c b&#&#c đi, đ&# bi&#t ng&#&#i ta đã xem nó nh&# v&#t b&#t th&#&#ng, là quái thai, là tai ho&#, th&#i th&# đã b&#t th&#n xoá b&# nó m&#t cách êm đ&#u, không ph&#i t&#n đ&#n máu cũng là m&#t may m&#n phi th&#&#ng.

Có th&# k&#t lu&#n, m&#t ch&# đ&# chính tr&# đ&#&#c xem là văn minh hay l&#c h&#u, là s&# t&#n t&#i lâu dài hay ch&# có m&#t trong kho&#ng kh&#c c&# a l&#ch s&# là tu&# thu&#c vào c&#&#ng lĩnh chính tr&# c&# a Đ&#ng c&# m quy&#n có th&#t s&# tôn tr&#ng nh&# ng quy&#n c&# a con ng&#&#i hay không, các cá nhân v&#i nh&# ng khác bi&#t, nh&# ng ph&#n &#ng, nh&# ng b&#t tuân c&# a nó có đ&#&#c đ&#t &# v&# trí trang tr&#ng trong hi&#n pháp hay không. Vì ti&#m l&#c tinh th&#n c&# a m&#i cá nhân đ&#&#c vun x&#i, đ&#&#c phát tri&#n trong t&# do là n&#n t&#ng v&#ng ch&#c nh&#t c&# a m&#i thi&#t ch&# chính tr&#. Vì còn nó ta có th&# v&#ng tin s&# v&#&#t qua m&#i sóng gió b&#t th&#n c&# a th&#i th&# đ&# mãi mãi ti&#n v&# phía tr&#&#c.

Đi tìm cái tôi đã mất

Tác Giả: Nguyễn Khái

Chúa Nhật, 11 Tháng 1 Năm 2009 13:16

Vì t xong t i quán Bán Thành phá Há Chí Minh ngày 27/5/2006